Усім — про все

Світ-інфо

http://svit11.wordpress.com

Найцікавіша газета для кожного з вас
Чернігівщина. Україна. Світ

Чернігівська обласна газета | Виходить з лютого 2012 року | №261 15 лютого 2024 року | Ціна 10 гривень

Два роки битви за волю

Газета продовжує хроніку війни, що її друкує з самого початку.

31 січня

Євросоюз акумулює 260 мільярдів євро російських активів, прибутки з них підуть Україні. ЄС уже провів велику роботу з розшуку та фіксації активів Росії, що перебувають у юрисдикціях країн ЄС. Йдеться про 260 мільярдів євро, з яких 210 мільярдів євро заморожено в Бельгії та Люксембургу. Першим кроком є акумуляція цих активів на одному рахунку в Euroclear. Так, цей процес вимагатиме узгодження від усіх 27 країн, але Єврокомісія пообіцяла зробити швидко. Наступний кроком має стати досягнення єдності в спрямуванні надприбутків від російських активів в Україну. Переважно суверенні активи існують у формі бондів, облігацій та інших інструментів. У міру того, як ці інструменти досягають терміну погашення, вони конвертуються в кеш. Майже всі активи зберігаються на рахунках великих депозитарних установ типу Euroclear або на рахунках центральних чи резервних банків. Саме надприбутки від цих фінансових інструментів і обговорювали недавно. І ЄС продовжить роботу над тим, щоб усе знайти та інвентаризувати.

Україна у 2023 році найбільше експортувала агропродукцію у Румунію, Китай та Туреччину. Румунія вперше очолила рейтинг найбільших імпортерів української агропродукції, закупивши її торік на суму 2,875 млрд дол. Частка цієї країни у вітчизняному експорті агропродовольства становила 13%. Китай посів у рейтингу друге місце. Якщо у 2022 році вартість поставок з України до цієї держави становила 1,88 млрд дол, то 2023 року збільшилися приблизно до 2,22 млрд дол. На третьому місці опинилась Туреччина, імпортувавши з України агропродукції на 1,994 млрд дол. У число основних імпортерів української агропродукції також увійшли (закуплено в доларах): Іспанія (1,765 млрд); Нідерланди (1,274 млрд); Єгипет (1,066 млрд); Італія (1,045 млрд); Німеччина (862 млн); Угорщина (471 млн).

Національна поліція задокументувала загибель 9 тисяч 700 мирних жителів України внаслідок повномасштабної агресії РФ, майже 7 тисяч цивільних зникли безвісти. Ще 11 тис. дістали поранення. Це все – цивільні особи. Йдеться тільки про територію, не окуповану ворогом. На окупованих – нові незлічення жертви. Поліція фіксує всі воєнні злочини РФ, і в майбутньому обов'язково агрессор відповість за це.

Від початку повномасштабного вторгнення ворог завдав шкоди українському довкіллю на 2,2 трлн грн. Зафіксовано майже 3,6 тис російських злочинів проти довкілля. Крім того, сотні тисяч квадратних кілометрів землі потенційно забруднені мінами та снарядами.

Відбувся обмін: з російського полону повернули 207 українців. Це 50-ий обмін полоненими з початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Серед врятованих цього разу 95 представників Збройних Сил, 56 нацгвардійців, 26 прикордонників, 29 воїнів Територіальної оборони та один представник Національної поліції України.

180 оборонців, які повертаються додому, – з рядового та сержантського складу, 27 – українські офіцери.

Серед звільнених військовослужбовців – захисники Маріуполя, Херсона, бійці з острова Зміїний, морпіхи та бойові медики.

ЄС і країни-члени запланували на 2024 рік 21 млрд євро військової допомоги Україні. Згідно зі списком, наданим державами-членами, йдеться про 21 млрд євро на військову підтримку України, закладених у бюджеті на 2024 рік. Це у порівнянні з 28 мільярдами у попередні два роки.

1 лютого

ЄС обіцяє підготувати до кінця літа додатково ще 20 тисяч українських солдатів. Очільник європейської дипломатії Жозеп Боррель поідомив: «Ми майже досягли мети підготувати 40 тисяч українських солдатів в рамках нашої навчальної місії для України. І сьогодні ми погодилися додати ще 20 тисяч військових до цієї місії, і це підніме планку до 60 тисяч підготовлених солдатів загалом». Цифру у 60 тисяч планують досягти до кінця літа.

До держбюджету України надійшло близько 390 млн доларів від Японії в рамках проєктів Світового банку, націлених на соціальний захист та відновлення сільського господарства. Фінансова допомога Японії у січні передбачає грантову частину коштів на 89,8 млн доларів, також допомога складається з позики обсягом 300 млн доларів.

В ніч на 1 лютого року воїни спецпідрозділу «Group 13» Головного управління розвідки Міністерства оборони України знищили ракетний катер «Івановєц» Чорноморського флоту РФ. Судно ворога перебувало на рейді озера Донузлав у тимчасово окупованому Криму. Внаслідок низки прямих влучань у корпус «Івановєц» дав крен на корму і затону.

3 лютого

В Росії горів один із найбільших нафтопереробних заводів країни. У ніч на 3 лютого пожежа сталася у місті Волгоград – горіли нафтопродукти. Одразу кілька джерел в екстрених службах підтвердили, що на НПЗ впав безпілотник. Пожежа на одному з найбільших нафтопереробних заводів Росії – результат успішної атаки безпілотників СБУ.

6 лютого

За даними Генштабу ЗСУ. українські сили вивели з ладу за час широкомасштабного вторгнення близько 33% бойових кораблів Чорноморського флоту РФ. Це 24 російських кораблі та один підводний човен.

Верховна Рада затвердила указ президента Володимира Зеленського про продовження дії воєнного стану в Україні: з 14 лютого на 90 днів – до 13 травня 2024 року. Це було вже десяте голосування Ради за воєнний стан.

7 лютого

Вранці Росія вдарила по Україні 64 ракетами і дронами. Протиповітряна оборона знищила 44 ворожі цілі. Противник здійснив кілька ударів по території України, використовуючи різні ударні БпЛА, крилаті, балістичні та зенітні керовані ракети. Їх пуски були з Криму, міста Енгельс, Каспійськеого моря Повітряна атака коштувала росії близько 423,4 млн дол.

8 лютого

Головне управління розвідки Міноборони України заявило про успішну атаку на програму керування російськими дронами. Кіберфахівці ГУР МО України здійснили чергову успішну операцію проти російських окупантів – станом на 8 лютого ворог скаржиться на масовий збій програми керування дронами. Цей софт росіяни встановлюють для перепрошивки безпілотників марки DJI під потреби ведення бойових дій». Через кібератаки ворожі сервери перестали працювати.

«Укргазвидобування» запустило 2 нові газові свердловини, Вони дають 550 тисяч кубометрів газу на добу, пробурені на нових родовищах. Упродовж 2023-го року «Укргазвидобуванню» вдалось запустити 86 нових свердловин. З них 24 – з початковим дебітом понад 100 тисяч кубометрів на добу.

Президент Володимир Зеленський призначив генерал-полковника Олександра Сирського головнокомандувачем Збройних сил України. Валерій Залужний президентом звільнений від цієї посади.

Пряма мова президента: «Відсьогодні до керівництва Збройними Силами України приступає нова управлінська команда. Я хочу, щоб бачення війни було єдиним і в наших воїнів у Роботиному чи Авдіївці, і в Генеральному штабі та на Ставці». Радник керівника Офісу Президента України Михайло Подоляк серед причин звільнення Валерія Залужного назвав необхідність переглянути тактику дій та не допустити стагнації по лінії фронту.

В результаті чергового обміну Україна повернула з російського полону 100 своїх громадян. Більшість – захисники Маріуполя. Серед врятованих – 49 воїнів Національної гвардії України, 25 прикордонників, 26 військовослужбовців ЗСУ, зокрема 11 тероборонців.

2

Триває передплата на нашу газету на 2024 рік

Усі поштові відділення й листоноші області ведуть передплату на «Світ-інфо» на будь-який термін і на будь-яку адресу в області.

Передплатний індекс «Світ-інфо» — 86514

Основні теми газети:

- Події в області, Україні і світі.
- Політика, соціальні проблеми, екологія.
- Публікації раніше невідомої нам історії України, СРСР.
- Проза і поезія відомих письменників світу.
- Культура, мистецтво, спорт.
- Корисні поради.
- У світі цікавого.

«Світ-інфо» — газета для кожного з вас!

Передплатна ціна — 20 гривень на місяць.

Долучайте нових читачів

Прочитавши нашу газету, покажіть її друзям, знайомим, колегам, запропонуйте також передплатити.

10 років перемоги і трагічного фіналу Майдану

Річниця загибелі Небесної Сотні

21 лютого виповнюється 10 років перемоги другого Майдану, Революції Гідності, як це назвали пізніше. Перемога над одіозним режимом регіоналів – це було однозначно. Чи стало це перемогою на шляху до європейського, справедливого, нормального життя, тобто до втілення гасел Майдану, – на це хотілося б сподіватися, сперечаючись, так перемогою був загалом Майдан чи ні?

21 лютого 2014 року завершилося почате рівно за 3 місяці до цього повстання народу проти режиму, епіцентром якого, вже не вперше, став якраз Майдан Незалежності столиці, хоч Майданом стала вся Україна.

Протистояння, дуже криваве, завершилося саме того дня не випадково, а якраз тому, що дійшло до великої крові, безпрецедентної для історії нашої незалежної країни, та й для європейських країн. Адже в центрі європейської столиці дійшло до розстрілу, вбивства понад 100 її громадян (точна цифра не з'ясована досі, як досі не завершено і розслідування цієї трагедії) Вбивства учасників протестів, яких було названо Небесною Сотнею. Загинула і якась кількість українців по той бік барикад (у прямому сенсі, адже повстанців перекрили центр столиці барикадами), силовиків, які в силу наказу захищали гнилий режим. І це теж наші жертви.

Тому в ці дні ми насамперед поминаємо тих, хто загинув тоді в центрі Києва – 18 лютого, а оскільки ці вбивства не припинили кровопролиття, то ще й 20 лютого.

3

Наступний номер газети вийде 7 березня.

Два роки битви за волю

1 9 лютого

Безпілотники Служби безпеки України вдарили по двох нафтопереробних заводах у Краснодарському краї. В результаті атаки по Ільському НПЗ сталася велика пожежа, було уражено установку первинної переробки потужністю 3,6 млн тон на рік. Ціна такої установки - 50 млн доларів США. По Афіпському заводу безпілотники також влучно відпрацювали. Обидва об'єкти знаходяться на відстані близько 20 кілометрів один від одного. Такі заводи – цілком законні цілі, оскільки працюють на оборонку і забезпечують паливом російські війська.

До Києва прибула двопартійна делегація Конгресу Сполучених Штатів Америки. Її очолює голова комітету з розвідки Палати представників, республіканець Майк Тернер, також у складі – члени цього ж комітету республіканець Френч Гілл, демократ Джейсон Крау, демократка Ебігейл Спанбергер та член комітету з фінансових послуг, республіканець Зак Нанн. Члени делегації Палати представників Конгресу США у Києві запевнили, що США налаштовані далі підтримувати Україну і це головний сигнал їхнього візиту.

«Ми не допустимо, щоб цю суверенну націю зруйнував російський ведмідь, який невпинно їсть, навіть коли він не голодний», сказав Гілл. Джейсон Крау зазначив, що мета їхнього приїзду – надіслати сигнал, що США підтримують Україну. «Ми підтримуємо Україну не тільки тому, що розуміємо, що захист свободи і демократії в усьому світі є американською цінністю, а ми підтримуємо Україну, тому що це також в інтересах Америки…Ми допомогли Україні знищити понад половину російської армії. Ми допомогли Україні захистити наших союзників у НАТО».

12 лютого

Анонсовано тисячі дальнобійних дронів: вже здатні досягати Москви і Пітера. Україна у 2024 році виготовить тисячі безпілотників дальнього радіусу дії, здатних завдавати глибокі удари по Росії, і вже має до 10 компаній, які виробляють безпілотники, здатні досягати Москви і Санкт-Петербурга. Про це заявив віце-прем'єр-міністр з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій – міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров. «Зростає категорія безпілотників-камікадзе дальнього радіусу дії – 300, 500, 700 і 1000 кілометрів. Два роки тому цієї категорії не існувало… взагалі». За словами міністра, нещодавня серія ударів по нафтових об'єктах Росії відображає прогрес уряду України в швидкому дерегулюванні ринку безпілотників і збільшенні його фінансування. Федоров також зазначив, що Україна планує вдосконалити базу для навчання операторів дронів. Україна підготувала 20 000 операторів безпілотників із моменту запуску програми надання грантів на військову підготовку у приватних школах на початку 2023 року. Таких шкіл було 20, додав він. «Ми платимо за кожного військовослужбовця, який приходить до цих шкіл. Зараз у нас є план перетворити це на більшу державну програму і окремо модернізувати, оновити кілька навчальних центрів».

Бійці Національної гвардії за тиждень знищили вогнеметну систему залпового вогню ТОС-1 «Солнцепьок» та іншу російську техніку на десятки мільйонів доларів. Наші воїни Національної гвардії щотижня перетворюють російську техніку на тонни металобрухту. Зокрема за тиждень ліквідовано техніки на десятки мільйонів доларів.

13 лютого

«Веймарський трикутник» зробив заяву на підтримку України. Міністри закордонних справ Франції, Німеччини та Польщі Анналена Бербок, Стефан Сежурне, Радослав Сікорський мають намір продовжити координувати зусилля у форматі «Веймарського трикутника» і провести найближчим часом розширену зустріч міністрів закордонних справ «Веймар + Україна». Про це – їх спільна заява за підсумками зустрічі «Веймарського трикутника».

«Надзвичайні часи вимагають надзвичайних заходів. На цьому тлі наша мета – зробити Європейський Союз більш згуртованим, сильним і здатним реагувати на сучасні виклики безпеці, на шляху до союзу безпеки і оборони, що відповідає очікуванням наших громадян. Ми також віддані сильному і об'єднаному НАТО». У заяві додають, що «Росія націлена на нас гібридними діями, через дезінформацію, кібератаки та політичне втручання, з метою посіяти розкол у наших демократичних суспільствах. Вона залишається найбільш значною і прямою загрозою нашій безпеці, а також миру і стабільності в євроатлантичному регіоні…Зіткнувшись з безпрецедентним погіршенням безпекового середовища в Європі через повномасштабну війну Росії проти України, ми підтверджуємо нашу непохитну рішучість підтримувати Україну в захисті її незалежності, суверенітету і територіальної цілісності та у відбитті російської агресії. У цій війні на карту поставлені інтереси європейської безпеки.Ми зробимо все можливе, щоб російська незаконна агресія зазнала поразки, і будемо підтримувати Україну стільки, скільки буде потрібно».

«Росія не може розраховувати на втому Європи, але повинна очікувати повної відповідальності за всі незаконні дії та злочини, скоєні в Україні. Усі російські винуватці мають бути притягнуті до відповідальності».

У своїй заяві «Веймарський трикутник» закликав ЄС до ухвалення 13-го пакету санкцій проти Росії. А також до просування України до членства в ЄС в НАТО.

Захисникам Авдіївки надано підкріплення. Деякі підрозділи 110-ї окремої механізованої бригади в Авдіївці, що захищає місто, замінили іншими підрозділами Збройних сил України. Повідомляє начальник служби зв'язків з громадськістю 110-ї окремої механізованої бригади імені генерал-хорунжого Марка Безручка Іван Сєкач в ефірі. «У нас немає достатніх можливостей, щоб утримувати місто, але приходить підкріплення, і ми розраховуємо на дружні підрозділи… Вперше за майже два роки функціонування 110 -ї окремої механізованої бригади деякі наші підрозділи повноцінно вивели з боїв для відпочинку та ротації. Дійсно, прийшло підкріплення. Я не буду казати, що це за підрозділ. Але це потужна підтримка, нам трохи так спокійніше стало, коли вона прийшла».

За словами Сєкача, в Авдіївці тривають бої за місто та околиці. Російські сили намагаються перерізати лінію постачання, вони переважають у силах. На думку речника, російські сили намагаються взяти Авдіївку до президентських виборів у Росії, які мають відбутися у березні цього року. І для цього використовують усі можливі способи. Пряма мова: «У них є перевага в авіації повноцінна, тобто ми не можемо ніяк повпливати на авіанальоти, на бомбування міста і наших позицій. У них величезна кількість особового складу, з яким вони не рахуються, і вони експериментують постійно різними групами, використовуючи бронетехніку».

Російські війська активізувалися під Авдіївкою понад чотири місяці тому, у жовтні 2023 року. Позиції ЗСУ і саме місто зазнають атак великою кількістю танків й іншої бронетехніки за підтримки авіації та артилерії. Армія РФ не полишає спроб захопити місто.

Втрати російських агресорів із 24.02.22 по 13.02.24 орієнтовно склали: особового складу – близько 397080 осіб; танків – 6424; бойових броньованих машин – 12004; артилерійських систем – 9500; ракетних систем залпового вогню – 981; засобів ППО – 667, літаків – 332, гелікоптерів – 325; безпілотних літальних апаратів оперативно-тактичного рівня – 7332; крилатих ракет – 1882; кораблів/катерів – 24; підводний човен – 1; автомобільної техніки та автоцистерн – 12623; спеціальної техніки – 1518.

Літературно-мистецька Чернігівщина

Театр ім. Т. Шевченка відкрив головну глядацьку залу

Оперу-містерію «Сліпий» за творами Тараса Шевченка актори зіграли на великій сцені 3-го лютого перед головною залою. За висновками Державної служби з надзвичайних ситуацій, перебування в залі і на поверхах, є безпечним.

Аби пришвидшити підготовку до відкриття, адміністрація театру запросила волонтерів чернігівського осередку громадської організації «Будуємо Україну Разом». До речі, вони одними з перших прийшли розбирати наслідки обстрілу театру російською ракетою 19 серпня. Допомагати прийшли не тільки чернігівці, а й волонтери з Києва та Новгород-Сіверщини.

Наразі стелю затягли, зробили підвісною, освітлення теж сучасне – світлодіодне. Капітальний ремонт – в планах, також реставрують і тритонну люстру, яка дивом вціліла під час ракетного удару.

Філармонійний центр

«Справжній Я» театру «23»

Обласний філармонійний центр 31 січня представив пластичну драму аматорського театру «23» –«Справжній Я» у постановці Тетяни Янко, хореограф Павло Циклінський.

Сіра буденність ховає наше «справжнє Я», вважають автори проєкту. Нас часто долають сумніви: чи справді робимо те, що хочемо? Ці питання лейтмотивом звучать у пластичній постановці. Клоунеса, танцівник, співачка, письменник, модельєрка – кожен герой вистави мріє розкрити свій талант. І на цей талант чекають оточуючі.

«Я зійду колоском...» – програма народного хору на честь Анатолія Пашкевича

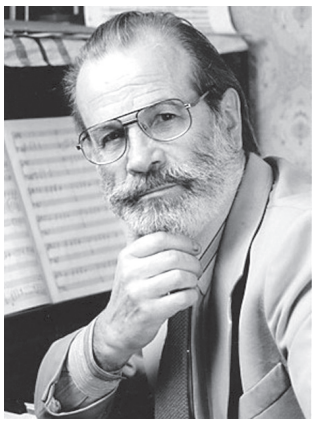

«Мамина вишня», «Степом, степом...», «Довженкова земля»... Хто не знає ці пісні, що вже давно стали народними! Їх автору, видатному українському композитору і диригенту, народному артисту України Анатолію Пашкевичу 11 лютого виповнилося б 86 років. Він пішов з життя у 2005-му, у розквіті творчих сил. Але його мистецька спадщина зберігається послідовниками.

З 1989-го року життя Анатолія Пашкевича було пов'язане з Черніговом: він став художнім керівником колективу, який нині має статус Академічного народного хору обласного філармонійного центру. На Чернігівщині Анатолієм Пашкевичем були написані «Крик попелу», «Чернігівські дзвони», «Пролітали журавлі», «Мамині руки» та багато інших творів.

11 лютого Академічний народний хор під орудою заслуженого діяча мистецтв України Володимира Коцура представив публіці концертну програму «Я зійду колоском...», приурочену до дня народження Анатолія Пашкевича. У програму увійшли твори, написані композитором на вірші українських авторів, обробки народних пісень, зроблені Анатолієм Пашкевичем і Володимиром Коцуром, інструментальні та вокально-хореографічні композиції. Для глядачів прозвучало багато відомих творів митця, в тому числі, «Мамина вишня», «Степом, степом...», «Пролітали журавлі», «Перестигло в полі жито»... У концерті взяв участь заслужений артист України Олексій Биш.

Прес-центр Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм

Журнал «Літературний Чернігів»

Вийшов грудневий номер щоквартального журналу «Літературної спілки «Чернігів». Номер відкривається згадкою печальної дати – 90 років Голодомору. Володимир Невесенко пропонує цикл поезій «Пам'яті жертв Голодомору». У розділі «Відгомін Голодомору 33» друкується уривок документального дослідження Марії Саричевої (Бодянської) «Сім'я родом із 33-го».

Свою прозу в номері представляють Василь Бондар, Валентина Михайленко, Вікторія Косяк, Микола Істин, Петро Вірин. А поезії – Станіслав Новицький, Тетяна Таланцева, Михайло Сушко, Аліна Шевченко (також і ліричну замальовку у прозі).

У розділі історії – матеріал Сергія Манукяна «Бомба або Формули» про українця Миколу Кибальчича.

В епістолярній спадщині – продовження публікації «Петро Сорока. Листи до Євгена Барана» , «Електронні листи і листівки».

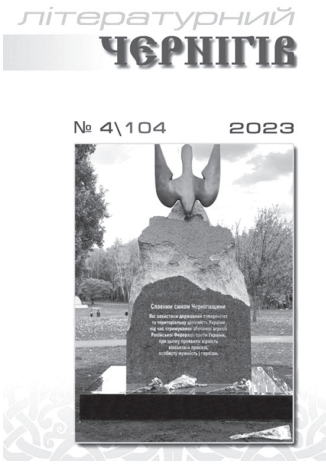

Журнал друкує добре слово про 90-ліття Дмитра Головка. Автор Микола Гринь називає його скромним патріархом українського письменства. Анатолій Шкуліпа з Ніжина пише про прилуцьку поетку Ніну Ткаченко.

Олександр Олійник пригадує недавню історію «Чернігів-Алтай: спілкування через римування», як поетичні переклади з російської познайомили з представницею українських переселенців на Алтаї Надією Гікал, у дівоцтві – Крутько. Про це згадувала і ведуча програм «Єднаймося, українці та «Код нації» Олена Кияшко.

Володимир Кузьменко представляє книгу Бориса Пономаренка «Сила роду нашого: поезії, пісні». Педактор журналу Михась Ткакч міркує про книгу Павла Свища «Розкривши душу». Про книгу Сніжани Божок «Замінована прогулянка розвідника» розповідає Григорій Сподаренко. Людмила Студьонова ділиться враженнями про книгу В. М. Половця «Спогади». В номері також гумористичні твори Валерія Демченка, Лариси Ткач.

На першій сторінці обкладинки – пам'ятник «Славним синам Чернігівщини», у парку «Березовий гай» в Чернігові.

10 років перемоги і трагічного фіналу Майдану

Річниця загибелі Небесної Сотні

1 Після цього стало зрозуміло, що жодних компромісів з режимом бути не може. І з 21 лютого верховоди цього режиму, на чолі з президентом Януковичем, втікали з країни, в основному, в Росію, яка їх випестувала і тримала.

Якщо після всього цього ми все ж скажемо, що цей другий Майдан, кривавий, з усім тим, що сталося після нього, був необхідним для країни, то чому саме? Очевидно, щоб знести той антинародний режим. Але як в центрі Європи міг постати такий

18 лютого 2014 року. Перші вуличні бої по Інститутській, неподалік парламенту.
Фото Петра Антоненка

В цій надзвичайній ситуації, як і в розпал першого Майдану, правда, всього тритижневого і без крові, у грудні 2004 року, долю країни взяв у свої руки парламент держави, Верховна Рада, як би ми до неї не ставилися загалом. Ще 20 лютого 2014 року, увечері після кривавого дня, термінове засідання Ради ухвалило постанову про негайне припинення боїв і відкликання силових структур на місця. 21 лютого парламент фактично взяв повну владу у свої руки. 22-го сформував нове керівництво Ради і почав формування уряду. Юридично все було абсолютно легітимно – це до відома тих у Росії і їх прислужників, хто любить торочити про «державний переворот».

Що було далі? Те, що прогнозувалося, і те, що ні. Логічно Рада призначила позачергові вибори Президента на травень і такі ж позачергові перевибори самого парламенту на жовтень А мало прогнозовано у нашу Україну увірвалися дві трагедії, з якими ми й по сьогодні. Вони взагалі безпрецедентні у нашій новій історії.

Перше: в Україні війна. Єдина країна Європи, де вона йде, як би її не називали – спершу АТО (Антитерористична операція), пізніше – ООС (Операція Об`єднаних сил). Почалася війна, нехай тоді ще не нинішня повномасштабна, як бої на Донбасі. Війна, яка уже в перші 5 років забрала понад 10 тисяч вбитих, до них додалися десятки тисяч поранених, більш як півтора мільйона біженців, яких у нас чомусь лукаво назвали внутрішньо переміщеними особами.

Друге: Україна втратила території. Крим було практично одразу після Майдану окуповано Росією, частина Донбасу виявилася теж втрачена для держави, не підконтрольна їй, через війну – заколот сепаратистів, відкрито підтриманий агресією Росії.

режим, який довелося зносити кров`ю? Мабуть, через убогий рівень нашого громадянського суспільства. А цей рівень включає багато – і потужний середній клас, і такі ж потужні, незалежні засоби масової інформації, і обов'язково – справжній громадянський сектор, у тому числі нормальну політизацію, а не той партійний цирк з понад 350-ма партіями, точніше, партійками по обслуговуванню олігархату. Те, що тривало і далі.

Всі наступні роки у нас дебатували щодо можливості чи й потреби третього Майдану. Це що – практично визнання, що двох Майданів нам виявилося мало? Хоч взагалі-то, революції – це ненормальний шлях розвитку суспільства. І саме про це треба пам`ятати, відзначаючи 10-ту річницю перемоги революції, вшановуючи безвинні жертви. Думати, як не допустити чергових провалів, чомусь постійних, у нашому поступі, і чергових трагедій, яких уже досить.

І чи це такий збіг, що рівно через 8 років по завершенню другого Майдану у нас почалася уже повномасштабна війна? Це вже виклик всій Європі, всій планеті – отака нечувана за понад 70 років після Другої світової війни агресія, відкрита війна одної держави проти іншої. Війна наших, на нещастя, сусідів росіян, які кілька століть стягували в одну імперію, в різних форматах, все, до чого могли дотягтися

А ще є давня істина: сила ворога – у нашій слабкості. А слабкість зазвичай іде від чвар. Не випадково і абсолютно антиукраїнський режим, начебто ж зметений першим Майданом, Помаранчевою революцією, повернувся, взяв реванш саме через чвари переможців першого Майдану.

Петро АНТОНЕНКО

День, коли розпадеться Росія

Розпад Російської Федерації на низку незалежних національних держав – так виглядає заповітна мрія мільйонів українців.

У 2022 – 2023 роках дезінтеграцію держави-агресора вже найближчим часом прогнозували не менш охоче, ніж частування філіжанкою кави в деокупованому Криму. А в січні 2024-го цю мрію знову пожвавили нетривалі башкирські протести.

Успішний виступ народів Чечні, Дагестану, Бурятії, Якутії, Башкортостану проти кремлівської тиранії виглядає ідеальним рецептом перемоги над Росією. Але, схоже, настав час поглянути на речі тверезо – і розібратися, наскільки ймовірним є такий розвиток подій.

Ми переконані у швидкому розпаді РФ, оскільки віримо в неймовірну силу національно-визвольних рухів та здатність будь-якого народу домогтися незалежності. Цю віру підкріплюють грандіозні успіхи деколонізації в XX столітті.

З 1950 по 1980 рік кількість держав-членів ООН зросла з 60 до 154! Але, як правило, тодішні борці за незалежність протистояли європейським метрополіям. А до середини XX століття Європа здійснила надто велику еволюцію в бік лібералізму та демократичних цінностей. Саме це зумовило тріумф антиколоніальної боротьби в Азії та Африці.

Більшість британських колоній, включаючи головну імперську перлину, Індію, домоглися звільнення ненасильницькими методами. Але якби діячам на кшталт Ганді протистояв менш ліберальний і педантичний супротивник, мирна перемога була б немислима.

Французи намагалися придушувати збройну боротьбу за незалежність силою, але виявилося, що жорстке придушення не знаходить необхідної підтримки в метрополії. Застосування тортур французькою армією в Алжирі викликало грандіозний скандал – хоча катування зазнавали безжальні терористи, які не щадили ні жінок, ні дітей.

А найдовше з європейських колоніальних імперій проіснувала португальська. Через ту очевидну причину, що до 1970-х у Лісабоні зберігався диктаторський режим, готовий роками воювати з повстанцями в Анголі та Мозамбіку. Відповідно, кінець цьому поклала демократична «революція гвоздик» у самій Португалії.

Однак варто відволіктися від колишніх європейських метрополій і подивитись трохи на схід, як ми виявимо, що неймовірна сила національно-визвольних рухів кудись зникла.

У 2020-х роках турецький Курдистан так само далекий від незалежності, як і сто років тому, коли режим Ататюрка оголосив курдів «гірськими турками», які з невідомої причини забули про своє походження.

Звичайно, курди не погодилися з таким формулюванням і неодноразово повставали проти Анкари, але всі їхні виступи були жорстоко придушені турецькою владою. Робоча партія Курдистану, яка взяла на озброєння терористичні методи і вийшла на стежку війни з Туреччиною в 1980-х, теж не досягла успіху.

Так само далекі від незалежності китайський Тибет і китайський Сіньцзян. Хоча в Індії досі діє уряд Тибету у вигнанні, а в ФРН функціонує Всесвітній уйгурський конгрес, жодними практичними успіхами вони похвалитися не можуть.

При цьому політика Пекіна щодо уйгурів має всі ознаки геноциду: тут і безсудне ув'язнення сотень тисяч людей у «табори перевиховання», і примусові аборти, і насильницька стерилізація, і масове розлучення дітей із батьками.

Чи означає це, що національна самосвідомість курдів чи уйгурів розвинена слабше, ніж самосвідомість народів, що населяли азіатські та африканські володіння Британської імперії чи Французької республіки у XX столітті? Звісно ж, ні. Це означає, що в турецьких і китайських автократів мало спільного з європейськими панами в коркових шоломах, яким довелося піти з колоній під тиском громадської думки у своїх країнах.

А тепер повернемося до російських баранів. Очевидно, що історично Росія ближча не до Великобританії чи Франції, а до Туреччини та Китаю. І успіх національно-визвольних рухів відзначався в ті нетривалі періоди, коли російський деспотизм слабшав, а внутрішнє російське життя набувало хоча б віддаленої схожості із західним.

Аж до 1917 року Російська імперія не знала переможних національних виступів. Звісно, пригноблені народи періодично повставали проти російського панування – але безуспішно. Навіть 1916-го, за лічені місяці до краху, царському уряду вдалося придушити повстання проти трудової мобілізації в центральноазіатських володіннях Росії.

Але потім були відомі події в Петрограді й демократична Лютнева революція. Катастрофа російського самодержавства відкрила вікно можливостей для національного визволення в різних куточках імперії: від Фінляндії до України. Хтось зумів результативно скористатися цим. Хтось, на жаль, ні. А з остаточною перемогою більшовиків та цементуванням жорстокої диктатури це вікно знову зачинилося.

Подобається нам це чи ні, але жодному національному руху в СРСР не вдалося взяти гору над тоталітаризмом сталінського розливу.

В 1950-х радянський режим виконав на заході України те саме завдання, з яким у ті ж роки не впоралися французи на півночі В'єтнаму. Але з цього не випливає, що комуністичний В'єтмінь боровся за незалежність із більшим завзяттям та відвагою, ніж УПА. З цього випливає лише те, що Франція епохи Четвертої республіки була абсолютно не схожа на Радянський Союз.

Французькі ліві влаштовували багатотисячні демонстрації під гаслом «Жодної людини, жодного су для брудної війни у В'єтнамі!»; займалися саботажем на підприємствах, у портах, на залізницях; зривали постачання військових вантажів до Індокитаю і не дозволяли ефективно протидіяти хошимінівським партизанам. А в тодішній Москві чи тодішньому Києві годі було й уявити навіть одиночний протест проти каральних операцій на заході УРСР.

Нове вікно можливостей для національного визволення відкрилося лише наприкінці 1980-х – разом із пом'якшенням та лібералізацією радянського режиму. Варто пам'ятати, що національні фронти в Латвії, Литві та Естонії – як і український Народний Рух – спочатку позиціонували себе як рухи на підтримку радянської перебудови. А вже потім вони успішно трансформувалися у відкритих могильників імперії.

Все вищевикладене підштовхує до цілком очевидного висновку.

Переможне повстання чеченців, дагестанців, бурятів, якутів чи башкортів проти кремлівської диктатури – це фантастичний сценарій, який не ґрунтується ні на чому, окрім нашого власного wishful thinking.

Проте відпадання національних республік у разі чергової лібералізації російського режиму – сценарій цілком реалістичний.

Однак тут Україна потрапляє в пастку власних емоцій та породженого ними догматизму.

З одного боку, бажати дезінтеграції РФ – це добре та правильно. Це повністю узгоджується з трендами, що домінують в українському суспільстві після 24 лютого 2022 року.

Але з іншого боку, бажати лібералізації РФ – це моветон. Це означає, що вітчизняні сподівання мають хоч у чомусь збігатися з позицією «хороших росіян», які глибоко антипатичні більшості українців.

Ось тільки логіка підказує, що дезінтеграція РФ навряд чи можлива без попередньої лібералізації РФ. І щоб побачити день розпаду Росії, нам доведеться дожити до того дня, коли в Москві знову заговорять про свободу та демократію.

Михайло ДУБИНЯНСЬКИЙ
«Українська правда», 03.02.2024
Pravda.com.ua

Кубань, Стародубщина, Слобожанщина: історично населені українцями території в Росії

Президент України Володимир Зеленський доручив владі розробити план дій щодо збереження національної ідентичності українців у Росії, які проживають на «історично населених ними землях» на території нинішніх Краснодарського краю, Бєлгородської, Брянської, Воронезької, Курської, Ростовської областей РФ.

Джерело: Указ президента України «Про історично населені українцями території Російської Федерації» (№ 17/2024 від 22 січня 2024 року)

Дослівно: «Кабінету міністрів України розробити із залученням міжнародних експертів, представників Світового конгресу українців, вчених, громадськості та внести на розгляд Ради національної безпеки і оборони України план дій щодо збереження національної ідентичності українців в Російській Федерації, у тому числі на історично населених ними землях (на Кубані, Стародубщині, Північній та Східній Слобожанщині в межах сучасних Краснодарського краю, Білгородської, Брянської, Воронезької, Курської, Ростовської областей Російської Федерації)».

У цьому плані доручено передбачити, зокрема:

опрацювання питання стосовно збору та вивчення фактів і свідчень про злочини, вчинені проти українців, що проживають (проживали) на територіях Росії, історично населених етнічними українцями, про політику примусової русифікації, політичні репресії та депортації щодо українців, відновлення та збереження історичної пам'яті, у тому числі щодо утворення центру із зазначених питань;

активізацію роботи з протидії дезінформації та пропаганді Російської Федерації щодо історії та сьогодення українців в Росії та всіх поневолених нею народів із залученням вітчизняних та зарубіжних вчених, експертів, представників української громадськості за кордоном та організацій закордонних українців до підготовки та проведення заходів, спрямованих на розвінчування російських міфів про Україну;

розвиток взаємодії між українцями та поневоленими Росією народами;

забезпечення спільно з Національною академією наук України підготовки й поширення в Україні та світі матеріалів про понад тисячолітню історію українського державотворення, історичні зв'язки земель, населених етнічними українцями, з українськими національними державними утвореннями у різні історичні періоди;

висвітлення у навчальних програмах і підручниках для закладів освіти правдивої історії етнічних українців на історично населених ними землях у межах Російської Федерації.

Міністерство закордонних справ України має врахувати положення цього указу під час розробки комплексної стратегії взаємодії України з українською всесвітньою спільнотою.

Зеленський мотивує свій указ тим, що «Росія впродовж століть систематично вчиняла і продовжує вчиняти дії, спрямовані на знищення національної ідентичності, пригноблення українців, порушення їхніх прав і свобод, у тому числі на історично населених ними землях на Кубані, Стародубщині, Північній та Східній Слобожанщині в межах сучасних Краснодарського краю, Білгородської, Брянської, Воронезької, Курської, Ростовської областей Російської Федерації».

Він наголошує на необхідності дотримання Російською Федерацією міжнародних зобов'язань щодо забезпечення українцям, що проживають на її територіях, у тому числі історично населених етнічними українцями, прав на отримання освіти українською мовою та її вільне використання, громадянських, соціальних, культурних та релігійних прав, доступу до україномовних засобів масової інформації, права на мирне зібрання.

Президент Володимир Зеленський у привітанні з Днем соборності України в 2024 році заявив, що підписав Указ «Про історично населені українцями території Російської Федерації».

Російська влада на чолі з Володимиром Путіним пояснює війну проти України «захистом» російськомовних людей на «споконвічно російських землях», а також стверджує, що нібито бореться з НАТО на українській території.

Віктор Ющенко: 70-річчя

23 лютого відзначає ювілей третій президент України

Віктор Андрійович Ющенко народився 23 лютого 1954 року в селі Хоружівка, Недригайлівський район, Сумська область. Президент України (23. 01. 2005 – 25. 02. 2010). Сьомий прем`єр-міністр (1999 – 2001), голова партії «Наша Україна» (2005 – 2013). Народний депутат України V скликання (2002 – 2005). Третій голова Національного банку України (1993 – 2000), виконавець обов'язків Голови Нацбанку (27. 01. 1997 – 05. 02. 1997),лідер Помаранчевої революції. Заслужений економіст України (1997), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1999), кандидат економічних наук (1998).

Народився в родині сільських вчителів. Батько Андрій Андрійович Ющенко (1919 – 1992), учасник Другої світової війни, фронтовик, в'язень німецьких концтаборів, після війни викладав анґлійську мову у Хоружівській середній школі. Перебуваючи в 1946 – 1947 рр. на Західній Україні, співпрацював з підпіллям ОУН. Мати Варвара Тимофіївна Ющенко (1918 – 2005), вчителька фізики та математики Хоружівської середньої школи.

Вдруге одружений, має двох дітей від першого шлюбу (зі Світланою Колесник): доньку Віталіну і сина Андрія, та трьох від другого шлюбу(з Катериною Чумаченко): сина Тараса, дочок Софію та Христину. Має онуків Ярину та Віктора.

1975 року закінчив Тернопільський фінансово-економічний інститут. Потім рік відслужив у армії. Працює у фінансових установах. 1977 року вступає до КПРС. Від 1992 року – перший заступник голови правління Акціонерного комерційного агропромислового банку «Україна». В січні 1993 року обійняв посаду голови Нацбанку. Саме при ньому на початку вересня 1996 року в Україні була введена національна валюта гривня.

Від 22 грудня 1999 до травня 2001 року – прем`єр-міністр України. Очолюваний ним уряд добився значних успіхів у економічній, соціальній сферах.

Та низка політичних інтриг призвела до відставки уряду Ющенка в травні 2001 року – вперше за резолюцією недовіри Верховної Ради України.

Довкола Ющенка згуртувались національні та правоцентристські політичні сили, які, сформувавши блок «Наша Україна», здобули переконливу перемогу на виборах у Верховну Раду 2002 року за партійними списками.

Був найпомітнішим кандидатом від опозиційних сил на посаду Президента України на чергових виборах 2004 року, хоча формально йшов на вибори як самовисуванець.

Весь період президентської кампанії характеризується надзвичайно жорстким пресингом на Ющенка з боку влади. У розпал виборчої кампанії, на початку жовтня 2004 року, сталося отруєння Ющенка під час вечері із головою СБУ Ігорем Смешком, на дачі заступника голови СБУ Володимира Сацюка.

Проте розслідування отруєння правоохоронними органами не дало жодного результату, навіть після обрання Віктора Ющенка президентом.

За результатами першого туру голосування Ющенко набрав 39,90 % проти 39,26 % у свого головного опонента, кандидата від провладних сил Віктора Януковича.

Другий тур голосування 21 листопада 2004, за твердженням переважної більшості міжнародних організацій, пройшов з брутальними порушеннями виборчого законодавства та прав людини, з фальшуванням результатів голосування. Ці факти були доведені Верховним Судом України, в результаті чого парламентом було призначене повторне голосування другого туру 26 грудня 2004 року.

Але перед цим фальсифікація другого туру спричинила вибух народного гніву, масовий протест, який назвали першим Майданом, Помаранчевою революцією, за кольором виборчої кампанії Ющенка.

У результаті повторного голосування другого туру Віктор Ющенко отримав 51,99 % голосів, тоді як Віктор Янукович 44,20 %. 23 січня 2005 р. У Верховній Раді відбулася інавгурація, тобто вступ Ющенка на посаду президента.

Перші місяці президентства Ющенка запам'яталися численними звільненнями та призначеннями на всіх рівнях виконавчої влади. Зокрема, він призначив Юлію Тимошенко прем'єр-міністром, що ратифікував парламент. Петро Порошенко, конкурент Тимошенко на пост прем'єр-міністра, був призначений президентом на посаду секретаря Ради національної безпеки та оборони України.

Ющенко зробив великий внесок у відродження історичної пам`яті. Особливо це відродження Гетьманської столиці України «Батурина», де було створено Національний заповідник «Гетьманськка столиця». Влітку 2006 року Ющенко відкрив монумент «Пам'яті Героїв Крут». Під час президентства Ющенка Голодомор 1932 – 1933 років було визнано геноцидом українського народу.

Руйнація помаранчевої команди. 8 вересня 2005 р. Ющенко звільнив уряд на чолі з Юлією Тимошенко, після звинувачень у корупції, що лунали від останньої в його адресу.Почалися кількарічні чвари переможців першого Майдану. Це призвело до реваншу регіоналів, очолюваних Януковичем. На виборах у Верховну Раду 26 березня 2006 року найбільшу кількість голосів отримала саме Партія регіонів. І згідно оновленої Конституції Ющенко подав у парламент на посаду прем`єра кандидатуру Януковича, а саме Верховна Рада відтепер призначала глав урядів.

Але політична криза тривала. У 2007 р. Ющенко став першим президентом, який розпустив парламент та призначив дострокові парламентські вибори. Підставою для цього став неконституційний спосіб формування конституційної більшості у ВР, а саме – входження

до коаліції окремих депутатів, а не цілих фракцій.

Повторні вибори пройшли 30 вересня 2007 року. «Партія регіонів» набрала 34,37 %, «Блок Юлії Тимошенко» — 30,71 % та «Наша Україна» — 14,20 %. Тобто політичні сили Майдану таки набрали більшість мандатів, спільно з доданими від партій, що не пройшли в Раду. Цього ледве вистачило, щоб знову призначити главою уряду Юлію Тимошенко. Але чвари політсил Майдану тривали. Результатом стало повернення регіоналів до влади, з обранням на виборах 2010 року президентом Віктора Януковича. Другою стала Тимошенко. А Ющенко забрав лише 5,45 % голосів.

Діяльність Ющенка як Президента України є досить суперечливою. У час його правління почала діяти нова версія Конституції України зі значно послабленими повноваженнями президента та посилення ролі парламенту. Такі зміни вніс сам парламент у грудні 2004 року, як компроміс за призначення повторного голосування другого туру, на якому Ющенко був обраний президентом.

За час президентства Ющенка і за чималих його зусиль Україна вступила в Світову організацію торгівлі.

2007 року Ющенко розпочав переговори про зміни Угоди про партнерство та співробітництво з ЄС на новий посилений формат співпраці – Угоду про асоціацію з ЄС. 2008 року Україна подала заявку на отримання Плану дій щодо членства в НАТО.

У серпні 2008 року під час агресії Росії проти Грузії Ющенко, від імені України, та президенти Литви, Польщі та Естонії, а також голова уряду Латвії виступили в Тбілісі перед багатотисячним мітингом з повною підтримкою Грузії.

У другому Майдані, Революції Гідності, Ющенко активної участі не брав, але у процесах, що передували йому – підтримці асоціації між ЄС та Україною, виступав палким адептом, здійснюючи візити, перемовини у дипломатичних колах.

Ющенко написав, у тому числі у співавторстві, ряд книг на суспільно-політичні теми.

Вікімарафон–2024

В обласній бібліотеці імені Софії та Олександра Русових 30 січня учергове відбувся Вікімарафон, мета якого – залучити якомога більше людей до створення статей у Вікіпедії. Цей захід проводиться щорічно до дня народження української Вікіпедії, яка цього року святкує 20-ліття.

Привітати з ювілеєм найбільшу в історії людства вільну онлайн-енциклопедію прийшли студенти Національного університету «Чернігівська політехніка». Вони виявили бажання дізнатися більше про Вікіпедію, розібратися, як в ній працювати. Участь у Вікімарафоні взяли бібліотекарі закладу. Як результат їхньої роботи з'явилися нові статті: «Фабрика «Прилучанка»», «Яків Мойсейович Білий», «Тимченко Віра Андріївна». Долучилися до заходу також учасники фотоклубу «Прекрасне поруч» – активні дописувачі української Вікіпедії, що наповнюють Вікісховище власними фото, й колеги-бібліотекарі з центральної міської бібліотеки імені М. М. Коцюбинського.

Вікітренінг провела завідувачка відділу, сертифікована тренерка з Вікіпедії Олена Попович. Вона розповіла, що Вікіпедія – волонтерський проєкт, до якого може долучитися будь-хто. Це некомерційний проєкт, в основі якого – ідея вільних знань.

Уже не перший рік ця бібліотека – єдиний майданчик для проведення Вікімарафону в Чернігові. Спільно з бібліотекою організатор заходу – ГО «Вікімедіа Україна».

Українськомовна Вікіпедія існує із 30 січня 2004-го. Досягнення – понад 1,2 мільйона статей (ТОП-20 серед усіх мовних розділів), понад 3,5 тисячі активних дописувачів за минулий місяць; мільярд переглядів за рік.

Закордонних міст – партнерів Чернігова більшає

23 січня у форматі відеозв'язку в. о. міського голови Чернігова Олександр Ломако та мер американського міста Вайт-Плейнс Томас Роуч підписали угоду про партнерство між містами. Над нею спільно працювали протягом кількох останніх місяців.

– Тепер Чернігів та Вайт-Плейнс – офіційно міста-побратими. Спільно прагнемо розвивати ефективні економічні відносини та реалізовувати проєкти, що сприятимуть відбудові Чернігові, – прокоментував Олександр Ломако.

Місто Вайт-Плейнс знаходиться у штаті Нью-Йорк і є потужним бізнес-центром, в якому зосереджені передові виробники та інвестиційні компанії. Загальна кількість населення, разом з приїжджими працівниками та гостями, досягає 250 тис. осіб.

22 січня 2024 року було підписано договір про співпрацю з французьким містом Сен-Дені. За останні два роки, починаючи з 24 лютого 2022-го, партнерами Чернігова стали: Жешув (Польща), Реймс (Франція), Аахен (Німеччина), Лаппеенранта (Фінляндія), Сен-Дені (Франція), Вайт-Плейнс (США).

95 господарств з виробництва молока – учасники швейцарського проєкту

Для забезпечення продовольчої безпеки в Україні та, зокрема, з метою покращення доступу до якісних та безпечних молочних продуктів Швейцарія вже третій рік поспіль надає гуманітарну допомогу виробникам молока у найбільш постраждалих областях.

Станом на січень 2024 року реципієнтами швейцарського гуманітарного проєкту стали 355 таких господарств, в тому числі 95 – у Чернігівській області. Загальне поголів'я ВРХ, що утримується у цих господарствах, становить понад 350 тис. голів, зокрема понад 130 тис. корів.

Також господарства в областях, а їх 11, які ще не одержували гуманітарну допомоги від Швейцарії, можуть подати такий запит по 19 лютого включно.

Друга фаза проєкту триватиме до 31 травня 2024 року. Виробники молока матимуть змогу отримати засоби для миття та дезінфекції доїльного обладнання, обробки вимені, серветки для гігієни вимені, рукавички, реактиви для виявлення прихованих форм маститів, дезінфектанти тощо. Така підтримкасприятиме дотриманню гігієнічних стандартів у первинному виробництві молока.

У трьох громадах області розпочався проєкт у сфері медицини

У низці громад Чернігівської, Київської та Житомирської областей за підтримки USAID Ukraine стартувала ініціатива «Відновлення доступу до медичних послуг» проєкту «Інновації для подолання епідемії ВІЛ». Її мета – стабілізація та відновлення доступу до медичних послуг постраждалого через війну населення. Водночас фахівці допоможуть підвищити рівень обізнаності жителів громад щодо психічного здоров'я, а також прав та способів запобігання гендерно зумовленому та домашньому насильству. На Чернігівщині ініціатива впроваджується в Талалаївській, Срібнянській та Варвинській ТГ благодійною організацією «Чернігівська МЕРЕЖА» у співпраці з громадами та за підтримки ОВА.

Протягом 9 місяців, щотижня, здійснюватимуться виїзди мобільних медичних команд (вівторок – у Варвинську громаду, середа – у Талалаївську, четвер – у Срібнянську). Відтак, місцеві жителі зможуть отримати консультації сімейного лікаря, медичної сестри, психолога, соціального працівника, а згодом – і лікарів вторинної ланки.

23 січня мобільна медична команда здійснила перший виїзд у село Гнідинці Варвинської громади, 24 та 31 січня – в села Корінецьке та Красний Колядин Талалаївської ТГ.

Серед найпоширеніших потреб – вимірювання артеріального тиску, перевірка рівня цукру у крові та психосоціальна підтримка. Також люди просили виписати рецепт на придбання ліків.

Переможці конкурсу «Учитель року – 2024»

Переможців, лауреатів та дипломантів першого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2024» вітали в обласному центрі.

Вже 29 років поспіль проходить Всеукраїнський конкурс «Учитель року». У першому турі взяли участь 77 вчителів, до фіналу дійшли 19 освітян з 14 громад. Переможці обласного етапу будуть представляти Чернігівщину на всеукраїнському рівні.

Переможці обласного етапу конкурсу.

Номінації «Географія» – Ольга Довбиш, Сновський ліцей № 1 Сновської міської ради.

Номінація «Українська мови та літератури» – Юлія Перещ, Остерський ліцей № 1.

Номінація «Образотворче мистецтво» – Юрій Михальченко, Коропська загальноосвітня школа ім. Т. Шевченка.

Номінація «Фізика» – Наталія Гавриленко, Носівський ліцей № 1.

Дипломами лауреатів нагороджені:

«Географія» – Наталія Гапон, Прилуцький ліцей № 10, Анна Черевко, школа № 2, Чернігів.

«Українська мова та література» – Наталія Береговець, Куликівський ліцей, Ірина Почерніна, Ічнянський ліцей № 4.

«Образотворче мистецтво» – Валентина Гладиш, Чернігівський колегіум № 11, Ірина Лапко, Володьководівицький ліцей Носівської міської ради.

«Фізика» – Наталія Литвякова, Куликівський ліцей, Тетяна Ткаченко, Гончарівський ліцей ім. героя АТО Дмитра Степанченка.

Нагороджені дипломанти:

«Географія» – Сергій Талалай, гімназія ім. Пантелеймона Куліша м. Борзни, Галина Перчета, Озерянський заклад Бобровицької міської ради.

«Українська мова та література» – Людмила Філоненко, Городнянський ліцей № 1, Анастасія Костюченко, Чернігівський ліцей № 32.

«Образотворче мистецтво» – Неля Литвиненко, Старобиківська гімназія Новобасанської сільської ради.

«Фізика» – Леніна Руленко, Липівський заклад Талалаївської селищної ради, Олена Сич, Прилуцький ліцей № 5 ім. Віктора Затолокіна.

4939 планшетів від Франції – нашим учням

Їх передають до 43 громад регіону: у заклади загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої. Допомога надійшла від французького регіону Іль-де-Франс через Асоціацію цивільного захисту Франції (Fédération Nationale de Protection Civile (FNPC). Остання вже неодноразово підтримувала Чернігівщину під час повномасштабного вторгнення.

«Допомога від наших партнерів з Франції регулярно вражає масштабами: якщо мости – то 6 штук, якщо планшети – то майже 5 тисяч. Дякую французькому народові за незмінну підтримку та допомогу з відновленням області», наголосив начальник обласної військової адлміністрації В'ячеслав Чаус.

У розпорядження держави повернуто понад 80 га лісу

Господарський суд області задовольнив позов обласної прокуратури та зобов'язав відповідача повернути у розпорядження держави в особі обласної державної адміністрації земельні ділянки лісогосподарського призначення загальною площею понад 80 га вартістю близько 400 млн грн.

У ході судового розгляду справи прокурором доведено, що територіальним органом Держгеокадастру незаконно віднесені спірні ділянки до земель сільськогосподарського призначення та передано їх з державної власності. Таке рішення прийнято поза межами повноважень Держгеокадастру, оскільки розпорядження лісового фонду віднесено до компетенції обласної державної адміністрації.

За продаж алкоголю і цигарок неповнолітнім – позбавлено ліцензій

Головне управління Держподатслужби у області вкотре звертає увагу суб'єктів господарювання на необхідність дотримання законодавства під час реалізації підакцизної продукції. На особливому контролі недопущення продажу алкогольних та тютюнових виробів особам, які не досягли 18-річного віку.

За матеріалами про адміністративні правопорушення щодо порушень цих вимог, отриманими від поліції, податківцями застосовано до порушників відповідні санкції. У порушників анульовані ліцензії на роздрібну торгівлю тютюновими виробами та алкогольними напоями.

Протягом отримали штрафи та позбавлені ліцензій на 10 таких підприємців.

Поліція затримала групу наркоторгівців та ліквідувала виробництво наркотиків

Поліцейські затримали трьох мешканців Києва, які налагодили в Остерській громаді на Чернігівщині масштабне виробництво наркотиків з їх подальшим збутом в особливо великих розмірах по всій Україні. Поліція ліквідувала плантацію конопель та вилучила готову партію наркозілля вартістю понад 3 мільйони гривень за цінами «чорного» ринку.

Припинили діяльність багаторічного стійкого наркоугруповання співробітники Управління по боротьбі з наркозлочинністю спільно з оперативниками кримінальної поліції Козелецького відділення за підтримки підрозділу кримінального аналізу обласної поліції.

В ході обшуків поліція виявила в нежитлових будівлях облаштовані теплиці для вирощування конопель, приміщення для сушіння, переробки та фасування наркозілля на дрібні партії. У теплицях поліцейські виявили близько півтисячі культивованих рослин конопель елітних сортів. Правоохоронці виявили та вилучили близько 20 кілограмів речовини рослинного походження, схожої на канабіс, розфасованої у мішки, а також 74 висушені рослини конопель, 70 зіп-пакетів з насінням конопель, мобільні телефони та ноутбуки. На місці поліцейські затримали 41-річного організатора злочину та двох його спільників.

Слідчі поліції розслідують кримінальні провадження:

за частиною 2 статті 307 Кримінального кодексу України (незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, вчинене за попередньою змовою групою осіб).

за частиною 2 статті 310 Кримінального кодексу України (незаконне вирощування конопель).

Членам організованої злочинної групи загрожує до десяти років позбавлення волі з конфіскацією майна.

Поліція вилучила майже 2,5 тонни спирту невідомого походження

Співробітники Ніжинського райуправління поліції спільно з оперативниками карного розшуку обласної поліції викрили чернігівця, який перевозив 200-літрові діжки зі спиртом.

Поліцейські зупинили поблизу Ніжина вантажний автофургон «Мерседес-Бенц Спринтер». Виявили в салоні транспортного засобу 12 повних діжок, ємністю 200 літрів кожна. З незаконного обігу вилучено 2400 літрів спирту невідомого походження. Автівку і вантаж вилучено, речовину направлено на проведення експертних досліджень.

Слідчі Ніжинського райуправління розслідують кримінальне провадження за частиною 1 статті 204 Кримінального кодексу України (незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів). Такі дії караються штрафом від п'яти тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією та знищенням незаконно виготовлених товарів.

Найстаріший монарх Європи обіцяє перебувати на троні довічно

Норвезький король 86-річний Гаральд V заявив, що не буде слідувати прикладу данської королеви Маргрете й зрікатися трону за свого життя. На питання, чи задумувався Гаральд V про відставку, той категорично відповів: «Ні. Як я вже казав, я залишатимусь (на престолі. – Ред.), поки можу. Так чинив мій дід, так чинив мій батько».

Король Норвегії Гаральд V перебуває на престолі вже 33 роки. Він – найстаріший монарх європейської держави, та попри вік і проблеми зі здоров`ям продовжує виконувати свої обов'язки. Обов'язки Гаральда як глави держави Норвегії є церемоніальними, і він не має жодної політичної влади.

Спадкоємцем норвезького королівського престолу є його єдиний син, 50-річний кронпринц Гокон.

14 січня в Данії на престол зійшов король Фредерік X після того, як його матір, королева Маргрете II, зреклась трону після 52 років правління. Таке в країні сталось уперше за 900 років.

Перший рейс здійснив найбільший у світі круїзний лайнер: екологи б'ють на сполох

З американського штату Флорида з порту в Маямі вирушив і здійснив перший тижневий рейс найбільший у світі круїзний лайнер Icon of the Seas. За словами екологів, протягом подорожі судно спродукувало шалену кількість викидів парникових газів.

Довжина лайнера – 365 метрів. На ньому може вміститися до 7600 пасажирів та близько 2350 членів екіпажу. Судно містить 20 палуб. На них понад 40 ресторанів, барів та лаундж-зон, а також 7 басейнів, 6 водних гірок, ковзанка, театр.

«Це кульмінація більш ніж 50 років мрій та інновацій. Це ідеальний сімейний відпочинок для кількох поколінь», сказав президент і головний виконавчий директор Royal Caribbean Group, Джейсон Ліберті.

Водночас директор морської програми Міжнародної ради з чистого транспорту Браян Комер зазначив, що використання подібного лайнера – це «крок у неправильному напрямку». За його словами, круїзні лайнери, які використовують зріджений природний газ, часто викидають його безпосередньо в атмосферу. Викиди містять метан, що посилює парниковий ефект набагато сильніше за вуглекислий газ.

Сонячна енергетика у 2024 році вперше буде лідером у Європі за приростом виробітку

Вироблення електрики на основі сонячної енергії в Європі 2024 року зросте приблизно на 50 ТВт.год, прогнозує аналітична компанія Rystad Energy.

Виробництво на вітроелектростанціях зросте на 38 ТВт.год, атомних – на 20 ТВт.год, гідроелектростанціях – на 5 ТВт.год.

Тим часом вироблення електроенергії з викопного палива та інших джерел скоротиться на 60 ТВт.год.

Таким чином, сонячна енергетика вперше буде лідером за приростом в енергетичному секторі. Цьому сприятимуть великі обсяги новоустановлених потужностей, насамперед у Німеччині, яка 2023 року стала нетто-імпортером електроенергії.

Загальні обсяги виробництва електрики в Європі 2024 року підвищаться до 2,74 тис. ТВт.год із 2,687 тис. ТВт. год роком раніше, за прогнозами Rystad.

Прогноз компанії охоплює 27 країн Євросоюзу, Норвегію, Сербію, Швейцарію і не зачіпає Велику Британію.

Експеримент з чотириденним робочим тижнем

Від 1 лютого співробітники 45 німецьких компаній працюють із трьома вихідними на тиждень. При цьому вони отримають зарплату у повному обсязі.

Таке запровадили, аби з'ясувати, чи справді це може зробити співробітників не тільки здоровішими й щасливішими, а й продуктивнішими, як припускають профспілки.

Експерименти з чотириденним тижнем у США і Канаді показали позитивні результати – поліпшення фізичного і психічного здоров'я, а також зниження рівня «вигорання». Жодна з компаній, яка брала участь у експерименті, не планувала повертатися до п'ятиденного тижня.

Водночас міністр фінансів ФРН Крістіан Лінднер зазначив, що перехід на чотириденний робочий тиждень поставить під загрозу економічне зростання й процвітання Німеччини.

А найбільше у світі дослідження щодо переходу на чотириденний робочий тиждень завершилося у Великій Британії. В експерименті брали участь працівники державних компаній з червня по грудень 2022 року. Співробітники 61 компанії протягом шести місяців дотримувалися 4-денного робочого тижня. При цьому вони отримували свою зарплату без змін. Три дні на тиждень були вихідними й в середньому британці працювали лише 34 години на тиждень.

У випробуваннях взяли участь загалом 2900 співробітників з різних секторів, від фінансової компанії Stellar Asset Management до виробника цифрових технологій Rivelin Robotics та магазину риби та чіпсів у прибережному містечку Веллс біля моря.

Електромобіль: рекордні 587 кілометрів на одному заряді

Компанія Porsche оголосила, що оновлений електромобіль Taycan 2025 модельного року зміг подолати 587 км під час випробувань на дорогах в Північній Америці. Це на 160 км більше, ніж максимальний пробіг на одному заряді батареї авто до оновлення.

Електромобілі заряджались на зарядних пристроях мережі Electrify America в Лос-Анджелесі. Учасники рухалися з максимальною швидкістю 120 км/год.

За даними автовиробника, нове авто також матиме коротші та надійніші процеси зарядки. Завдяки максимальній потужності заряджання у 300 кВт (приблизно на 30 кВт більше, ніж раніше), електромобіль може отримати від 10% до 80% енергії менш ніж за 20 хвилин. Це стало можливим завдяки використанню 800-вольтової архітектури.

В Австралії – нова мова, якою розмовляють всього 350 людей

Лінгвісти задокументували те, що, на їхню думку, є новою мовою, яка «тихо розквітає» в Ладжамані, віддаленому селі на півночі Австралії, де мешкає народ варлпірі.

Легка варлпірі або варлпірі рампаку – це мова, яку створили шляхом змішування різних елементів англійської австралійської та англійської креольської мов і лексики аборигенів.

Австралійські вчені вперше повідомили про «нову мову» у 2005 році та з цього часу детально вивчають її. Вважається, що ця мова зародилася ще в 1970-х і 1980-х роках, коли деякі з дорослих, що спілкувалися мовою варлпірі, почали використовувати час від часу англійське або криольське слово в середині речень. У лінгвістиці таке явище називають перемиканням кодів – коли носій чергує дві або більше мов під час розмови.

Протягом років ця мова розвивалася природним шляхом і навіть стала рідною для деяких мешканців Ладжаману. Навіть традиційна мова варлпірі зараз перебуває на межі зникнення і нею розмовляють близько чотирьох тисяч осіб. Натомість легка варлпірі є ще більш незрозумілою для науковців. Нею говорять близько 350 людей, більшість яких ще не досягли віку 40 років.

В 675-річній буддійській статуї знайшли фрагменти паперу ваші

Різьблена голова стародавньої буддійської статуї, захованої в храмі Міоін у Японії, містила фрагменти традиційного паперу «ваші», прикрашені зображеннями шанованої релігійної особи.

Ваші – традиційний японський папір. Його історія налічує тисячоліття. Він отримав всесвітнє визнання в 2014 році, коли ЮНЕСКО включила цей папір до списку усної та нематеріальної спадщини людства. Він відомий своєю стійкістю до розривів, напівпрозорістю та приємною текстурою. У японській культурі він використовувався для таких мистецтв, як орігамі, сьодо, каліграфія та укійо-е.

Храм Myoo-in оголосив результати дослідження паперу, знайденого в голові буддійської статуї, яка є головним зображенням п'ятиповерхової пагоди храму Myoo-in, національного надбання.

Відкриття відбулося після демонтажу статуї Майтрейї, визнаної префектурою Хіросіми важливим культурним надбанням, для проведення ремонтних робіт.

Зі статуї Будди дістали три види паперу. Кожне зображення чорнилом містить три тіла Будди Шак'ямуні, Якуші Ньорая (Бхайсаджягуру) та Дзізо Босацу (Кшітігарбха). Зображення трьох фігур, зроблені печатками, займають майже кожен дюйм простору.

Один складається з десяти аркушів ваші, кожен розміром 23 сантиметри на 16 сантиметрів і зв'язаних разом паперовою ниткою. Кожне ваші вирізняється численними марками із чорнильними зображеннями Будди, Бхайсаджягуру та Ксітігарбхи, що стоять поруч.

Інший складається зі стосу менших аркушів паперу з відбитими буддистськими зображеннями. Третій – один аркуш паперу з буддистським візерунком і деякими символами на ньому.

Щоб діти не розучились писати: американський закон повертає в школи ручне письмо

Американські законодавці зі штату Каліфорнія згадали про недооцінені переваги письма від руки. За новим законом вчителі місцевих шкіл повертаються до класичної методики викладання. Зокрема в їхньому арсеналі знову опинилися ручки та зошити, а не комп'ютери та планшети. Відтепер учні початкових класів мають вчитися писати від руки курсивом. За законом Assembly Bill 446 встановлюється вимога, щоб письма дітей навчали з першого по шостий клас. Раніше в американський початкових школах це починали робити лише з третього класу, та й то не по всій країні. В США є доволі розповсюдженою практика використання виключно електронних носіїв. Учителька початкової школи міста Фуллертона (штат Каліфорнія) Памела Келлер пояснює: «Багато моїх учнів каже, що їм надто складно писати курсивом. Але ми їм кажемо, що це зробить їх розумнішими та допоможе піднятися на наступний рівень. І тоді вони надихаються, бо хочуть бути розумнішими, хочуть вчитися і стати кращими у класі. У нашій бібліотеці є конституція США. Її написано від руки курсивом. Отже, якщо ви не можете читати ці історичні документи в оригіналі, а залежите від тих, хто переведе їх в електронний формат, то це трохи сумно. Я просто хочу, щоб мої учні мали вибір».

На думку експертів писання курсивом поліпшує всі когнітивні функції, дозволяє молодому поколінню краще розуміти прочитане та чудово розвиває їхню дрібну моторику.

Чому зник народ майя: попередження для людства

У наукових колах і досі точаться суперечки щодо долі народу майя. Згідно з останніми дослідженнями, причиною зникнення цивілізації могла бути жахлива посуха. Кліматичні зміни, ймовірно, призвели до громадянського конфлікту, який, у свою чергу, спричинив крах системи.

Майя – одна з найрозвиненіших цивілізацій доколумбової Америки, відома приголомшливими досягненнями в мистецтві, астрономії та архітектурі. Попри поширені хибні уявлення, представники цього народу не зникли безслідно. Нині сотні тисяч індіанців майя продовжують жити на тих самих територіях, де тисячу років тому мешкали їхні предки. Їм навіть вдалося зберегти традиції та частково мову.

Коли ми говоримо про класичну цивілізацію майя, то вона почала формуватися приблизно у 1999 р. до н. е. – 250 р. н. е., досягла розквіту в 250 – 900 роки, а занепад зазвичай пов'язують з прибуттям конкістадорів. Давні майя проживали в гірській Гватемалі та на Юкатані.

Громадянський конфлікт серед народу майя значно посилився через тривалий посушливий період між 1400 і 1450 роками. Саме тривала посуха призвела до ескалації напруженості в суспільстві, але потім майя вдалося проявити стійкість, забезпечивши збереження політичних та економічних структур до прибуття іспанських конкістадорів завойовників на початку XVI століття.

Вчені додають, що тривала посуха протягом 1400-1450 років, швидше за все, призвела до того, що давня столиця Майяпан почала занепадати.

Брак води вплинув на ведення сільського господарства та на торговельні шляхи, створюючи навантаження на жителів столиці. Оскільки продовольства ставало дедалі менше, а ситуація – все більш небезпечною, люди або гинули, або розбігалися.

Нещодавно вдалося розкопати масове поховання. Стан останків, що, ймовірно, належали членам родини кокомів (глав держав), свідчать про насильницьку смерть, що могла бути спричинена конкуруючими фракціями та соціальними заворушеннями.

Масове переселення в інші частини півострова Юкатан, в тому числі й на прибережні території, допомогло культурі майя процвітати ще деякий час після падіння столиці.

Колишня столиця була більш захищеною територією в порівнянні з прибережними поселеннями, які невдовзі стали свідками прибуття перших конкістадорів.

Наразі ці ж регіони разом із рештою світу знову стикаються з кліматичною кризою. Археологічні та історичні записи сприяють вивченню минулих соціальних наслідків кліматичних криз протягом довгострокових циклів та, можливо, допоможуть попередити повторення історії.

Культур-дилери

Кілька слів про те, як Європу «закохували» в Росію

Другу чверть XIX сторіччя Російська імперія зустрічала на вершині свого тріумфу. Переможниця Наполеона, вона контролювала всю Європу – за винятком хіба що Британії. Нового імператора Миколу I визнавали «жандармом» континенту як супротивники, так і прихильники. Власне, він і сам цілком відповідав образу «поліцмейстера» – ходив в мундирі та, здавалося, одним своїм суворим поглядом, змушував власних підданих і сусідів дотримуватися правил, які, насправді, сам і встановлював.

Микола I

Визначення «поліцейська держава» ще не звучало як лайка, порядок вважався привабливою альтернативою безладу революцій, а сама Росія здавалася втіленням сили та організованості – принаймні в очах європейських монархів та консервативної публіки. Взірцем, за яким вони вибудовували власну політику. Прикладом, на якому вчили. Франц Баадер взагалі міркував про порятунок Європи за допомогою російського православ'я.

Побачити на власні очі, а може й доторкнутися до дива «зразкової монархії» мріяв і Астольф де Кюстін. Французький маркіз, чиї дід та батько були страчені під час якобинського терору, він не відзначався ліберальними поглядами і радше був щирим русофілом. В 1839 році його мрія здійснилася. Він потрапив до Росії – і приймали його справді на найвищому рівні. Але побачене Кюстіна приголомшило.

Астольф де Кюстін

Він зрозумів, що імперія Романових не має нічого спільного з тим образом, який у своїй уяві малювали консервативні європейці. В кращому випадку йшлося про імітацію, «державу фасадів», за яким ховалися сваволя, деспотизм і суцільне рабство підданих, від кріпака

Гра у карти на кріпаків. Ілюстрація Гюстава Доре до книжки Астольфа де Кюстіна

до найвищого сановника. Головний висновок, зроблений Кюстіном – в такій державі «немислиме щастя, бо за своєю природою людина не може бути щасливою без свободи».

Через чотири роки після повернення до Франції маркіз виклав свої враження у книжці «Росія в 1839 році». Поява якої спричинила справжній вибух. Тільки французькою мовою твір Кюстіна видали чотири рази з дозволу автора, і ще чотири - без. За дванадцять років розійшовся наклад у 200 тисяч примірників!

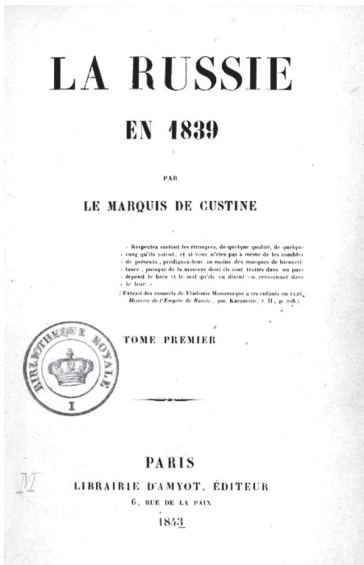

LA RUSSIE
EN 1839
PAR
LE MARQUIS DE CUSTINE
TOME PREMIER
PARIS
LIBRAIRIE D'AMYOT, ÉDITEUR
6, RUE DE LA PAIX
1843

«Росія в 1839 році». Перше видання

Для Росії це був репутаційний удар нечуваної сили. Книжку, звісно, одразу заборонили, її автора оголосили черговим «батьком русофобії»…але ж це не вирішило проблеми, бо імперію Миколи I в Європі тепер сприймали саме такою, якою її намалював Кюстін. Царедворці та й сам імператор ламали голову над тим, як відмити своє реноме.

Міністр освіти Сергій Уваров запропонував – в стилі героїні радянської кінокомедії – «дати в лапу». Не Кюстіну, зрозуміло. Мовляв, у Парижі, «все купується і продається», варто лише найти серйозного письменника з репутацією, домовитися з ним, накидати узгоджений план твору, надати йому всі необхідні матеріали, відвалити грошей – і в результаті Росія отримає книжку, що «знівелює» вплив твору Кюстіна.

Швидко з'ясувалося, що по дозвіл приїхати до імперії саме в цей час звертався Оноре де Бальзак, закоханий в російську піддану Евеліну Ганську. Здавалося, сам Амур надає Миколі I в розпорядження перо одного з найвпливовіших французьких літераторів.

Але в Петербурзі недооцінили вагу громадської думки на батьківщині Бальзака. Його одразу звинуватили в тому, що за російські гроші він писатиме «спростування Кюстіна». Проект Уварова просто втратив сенс.

Втім, несподівано з'явився інший. В не менш заплутану амурну історію в цей час втрапив вже російський підданий, старший секретар місії в Турині Федір Тютчев. Він втік до своєї другої дружини, що в цей час знаходилася в Швейцарії, ще й загубив секретні шифри. Дипломата, звісно, звільнили, але він сподівався повернутися на службу.

Допомогла колишня кохана Амалія фон Крюденер (їй вдячний Тютчев, між іншим, присвятив відомий вірш «Я Вас зустрів»), яка звела його з шефом жандармів і начальником III відділення імператорської канцелярії Олександром Бенкендорфом. Якому, щоб запевнити у своєму незмінному патріотизмі, відставник запропонував план масштабної інформаційної кампанії проти «підступів» Кюстіна.

План швидко перетворився на меморандум на ім'я самого імператора. В ньому Тютчев запевняв, що знайомий з багатьма європейськими авторами, які готові «стати до роботи» на користь Росії і лише чекають сигналу. Коло знайомств у дипломата й справді було велике – він був на «короткій нозі», скажімо, з Генріхом Гейне та Фрідріхом Шеллінгом, проте, кого саме він планував долучити до пропагандистської кампанії, в меморандумі він передбачливо не згадав.

План Тютчева підтримав і Бенкендорф, і сам Микола I. Але узгодження затягнулися. Зрештою, Тютчев почав розміщати в європейських газетах статті, підготовлені ним особисто (хоча й анонімно). За його власними словами чернетки принаймні однієї з них бачив і імператор, який залишився задоволеним, навіть сказав, що вона повністю відповідає його власним думкам.

Проблема, однак, була в іншому – видавці давали зрозуміти читачам, що йдеться не про приватну думку невідомого автора, а про позицію російської держави, хоч і висловлену неофіційно. А це ніяк не відповідало початковій ідеї.

Федір Тютчев

Більш ефективною виявилася інша пропозиція Тютчева. Продемонструвати Європі, що Росія – це не лише багнети імператорської армії, а й самобутня культура, зокрема й література. Щоправда, і загальне становище її дипломат оцінював тверезо (перебуваючи в Німеччині він міг порівнювати), та й про сувору миколаївську цензуру знав добре. Тому переконував адресата (а їм, нагадаю, був сам цар), що розуміє «необхідність догляду» за письменниками вдома, проте радив би демонструвати плюралізм хоча б за кордоном.

До популяризації російської культури Тютчев доклався і сам. Проте найбільших успіхів досяг його знайомець, сам поет і письменник, Іван Тургенєв, який теж жив переважно в Європі. Цікаво, що знайомство вони на афішували, і лише пізніше вдалося встановити, що Тургенєв ще в 1838 врятував першу дружину Тютчева Елеонору із дітьми під час пожежі на пароплаві з показовим іменем «Микола I».

Елеонору Тютчев дуже любив, кажуть, навіть після її смерті він навіть посивів, тож навряд чи не знав про епізод із порятунком. Втім, кохання не заважало йому мати коханку (вибачте за тавтологію) Ернестину– на якій він одружився вже через рік, саме до неї, зрештою, Тютчев і тікав з Турина.

Згодом, Тургенєв зіграв велику роль в популяризації поезії самого Тютчева. Але той до своїх віршів довгий час ставився не надто серйозно, вважаючи себе насамперед дипломатом (на службу в МЗС його повернули), піарником і публіцистом. В своїх статтях він ганив супротивників царату, виголошував, що Європа стоїть перед вибором – або Росія, або революція (і це під час «весни народів» 1848 – 1849 років) і взагалі всіляко демонстрував свою «вірнопідданість».

Але після того, як перемога над революціонерами закрутила голову Миколі I, й він втягнувся у війну проти Османської імперії, Британії та Франції одночасно, Тютчев у приватному спілкуванні кляв його останніми словами (останніми, які міг собі дозволити тодішній російський патріот, звісно), стверджуючи, що «ця злощасна людина», маючи усі переваги, своєю дріб'язковістю довела імперію до поразки.

Оточення нового царя, Олександра II, до слів Тютчева прислухалося уважніше. І робота в запропонованому ним ще Миколі I форматі тривала. Водночас, уряд не полишав і ідею отримати таки «анти-Кюстіна». Григорій Кушелев-Безбородько – доволі дивний персонаж, меценат і видавець (прототип князя Мишкіна в «Ідіоті» Федора Достоєвського) врешті-решт домовився про приїзд до Росії Александр Дюма і Теофіля Готьє.

Цікаво, що Готьє навіть не приховував, що хотів заробити на своїй мандрівці грошей. Ідея полягала в тому, що він мав публікувати у французькій пресі розповіді про культурні скарби Росії, супроводжуючи їх фото. Але в останній момент програма була скорочена, витрачитися на «ілюстрований тревел-блог» цар не захотів. Але французький письменник свою частину роботи насправді виконав якісно. От тільки його співвітчизники були ще не готові «закохуватися» в Росію.

Ситуація змінилася лише після того, як Франція зазнала розгромної поразки у війні з Німеччиною. Й остерігалася, що сусіди в будь-який момент «зможуть повторити». В такій ситуації угоду про союз могли укласти навіть з дияволом. Або ж Російською імперією – в очах освіченої публіки на той момент вона мала репутацію не набагато кращу…

Проте французькі політики і інтелектуали швидко знайшли вихід. Зрозумівши, що публіці, якій не подобався царат, можна просто запропонувати інший «продукт» – любов не до самодержавних деспотів, а «лише» до її нещасних підданих, до країни загалом, до її культури (які ж зовсім не тотожні владі – хіба не чуємо ми це й зараз?).

Ключову роль у цьому справді історичному повороті зіграли дві людини. Першим був Анатоль Леруа-Больйо, автор твору «Імперія царів і росіяни» (1881 – 1889). Явна ремінісценція на «Демократію в Америці» Алексиса Токвіля, написану півстоліттям раніше, вона перетворилася на справжню «біблію русофілів».

А другим – Ежен-Мельхіор де Вогюе, депутат парламенту і колишній секретар посольства в Петербурзі (що теж важливо). Його «Російський роман» (1886) познайомив французьку публіку з Миколою Гоголем, Левом Толстим, Федором Достоєвським… І Вогюе, як французу, вірили більше, аніж росіянам, навіть таким знавцям французької, як Тургенєв. А за Францією, законодавицею мод, зокрема й літературних, тягнулися й інші європейці.

Називати російську культури великою, між іншим, «навчилися» не одразу. Зрештою, тоді лише з'являлися перші переклади окремих російських авторів. Перше німецьке видання «Записок з мертвого дому» Достоєвського в 60-х взагалі пішло в макулатуру (продали лише 150 примірників). Але…

В кінці сімдесятих в Мюнхен переселився з Росії книготорговець Вільгельм Генкель. Німець за походженням, він довгий час мав бізнес в Росії, навіть видавав власну газету. Але там щось «не склалося». Чи то з фінансової точки зору, чи то з політичної (не таких авторів ніби друкував, що, втім, не заважало йому повертатися до Росії).

І трапилося диво – в Німеччині в Генкеля справи пішли чудово. А разом з ним – і в російських письменників. В 1882 від році видав «Раскольникова» («Злочин і кару» Достоєвського), який здобув просто шалений успіх у місцевої публіки. А за ним «підтягнулися» Толстой та інші…

Чи був і до цього успіху причетний російський уряд? Хтозна. «Відбитків» наразі не знайшли. Втім, точно відомо, що загалом він не забував «вкладатися в культуру». І не лише в літераторів, між іншим. Новий імператор Олександр III особисто допомогав, скажімо, Петру Чайковському – і зовсім не тому, що був якимось витонченим естетом. Навпаки, він демонстративно спирався на силу. Бо ж за його власними словами, в Росії на той час союзниками були лише її армія і флот. Культуру зараховували до складу або першої, або другого – радше до флоту, якому присвятив свої твори Чайковський.

Моду на російське – екзотичне і взагалі малозрозуміле спочатку, але саме завдяки цьому цікаве – заохочували й емігранти з царської імперії. Так би мовити – тодішнє видання «хороших росіян». Найгучнішими з них, звісно, були «політичні» – Олександр Герцен з його «Колоколом», анархісти, починаючи з Михайла Бакуніна, народовольці та інші соціалісти. Але не тільки.

Культур-дилери
Кілька слів про те, як Європу «закохували» в Росію

7 Лу (Луїза) Саломе – німкеня, яка, однак, народилася в Росії і ідентифікувала себе з нею – політикою прямо не займалася. Але вплинула на багатьох європейців. Її обожнювали Пауль Ре, Фрідріх Ніцше, Райнер Рільке (саме за її порадою він став з Рене Райнером). Останні двоє, що показово, завдяки впливу Саломе відгукувалися про Росію лише позитивно. На Рільке, схоже, окрім усього іншого, поділяла «кулінарна зброя». Лу варила для нього каші і частувала борщем… вочевидь, не зізнаючись, що насправді це страва українська.

Лу Саломе, Пауль Ре і Фрідріх Ніцше

Політично або ж «еротично» мотивоване захоплення накладалося на сформований ще на початку століття стереотип про мало не середньовічну, не зіпсовану новочассям, а тому глибинну і духовну традицію, про які тепер згадали й, так би мовити, «переосмислили». Європейські діячі, для яких культура заходу була надміру холодною і «буржуазною», буквально розсипалися в компліментах «загадковій російській душі», а Рільке взагалі стверджував, що «Росія межує з богом» (не дивно, після відвідин ним Києва). Спрацьовував той же рецепт, що й на початку XIX сторіччя із консервативною публікою – митці шукали втілення своїх «мрій про інше»… і самі починали приписувати Росії привабливі для них самі риси.

Цікаво, що навіть у творах російських літераторів їхні європейські читачі могли побачити зовсім інше, аніж російські. А часом і те, що в них не вкладали й самі автори. Хоча, звісно, багато, що залежало від політичних, і не лише політичних поглядів.

Той же Ніцше казав, що йому «пощастило» познайомитися з романами Достоєвського. У тому, що вони мали величезний вплив на їхній світогляд, зізнавалися Освальд Шпенглер, автор «Занепаду Заходу», та Артур Мьоллер ван ден Брук, «винахідник» терміну «третій рейх» (і, принагідно, редактор, першого німецького зібрання творів Достоєвського).

Мало не обожнював російського романіста і Йозеф Геббельс, який навіть власну дисертацію почав з цитати із Достоєвського, а з німецьких літераторів погоджувався поставити з ним на один щабель хіба що Гете.

Натомість ліві – починаючи з Курта Ейснера, майбутнього очільника «Баварської радянської республіки» – не втомлювалися Достоєвського лаяти, називаючи його твори отрутою для читачів. Але це не заважало їм «закохуватися» в інших російських авторів – від Лева Толстого до Максима Горького.

Лев Толстой і Максим Горький

Тут спрацьовувала «методика» Леруа-Больйо і Вогюе – цих письменників вважали опозиційними до царату. І те, що Горький збирав гроші для революціонерів, лише збільшувало його популярність серед відповідної публіки. Хіба могла вона знати, що трапиться з Росією після захоплення влади більшовиками.

Проте насправді, це дуже нагадує «творчі пошуки» європейських інтелектуалів у другій половині XX сторіччя. Коли захоплення СРСР почало минати навіть серед з тих, хто його відчував і за сталінської доби, проте вони «рятувалися» поясненнями, що насправді співчувають не генсекам, а російському народу та «незгодним з режимом» діячам культури. Таким, наприклад, як Йосиф Бродський чи Олександр Солженіцин. Не здогадуючись, звісно, яку роль солженіцинські рецепти «облаштування Росії» зіграють у становленні наступної, путінської реінкарнації імперії.

Втім, чи впевнені ми, що й сьогодні ніхто не наступає на ті ж граблі, розділяючи «правлячий режим» та «справжню російську культуру»? Яку продовжують кохати з пристрастю, свідомо (і штучно, зрештою) «привитою» майже двісті років тому…

Олексій МУСТАФІН,
журналіст, Київ
Всі ілюстрації – Wikimedia.org
Стаття була опублікована на сайті «Еспрессо».
«Українська правда» – «Історична правда», 01.02.2024.
Pravda.com.ua

Розсекречені архіви. Розвідка в структурі Служби безпеки УПА

ДОКЛАДНАЯ ЗАПИСКА

о "Службе Безопасности" ОУН - УПА, о структуре и методах ее работы.

Литерное дело

ОБЪЕКТ

„УПА"

В архівних фондах Служби зовнішньої розвідки України виявлено матеріали, які свідчать про ґрунтовний підхід керівників національно-визвольного руху до організації і здійснення розвідувальної діяльності у період існування Української повстанської армії під час Другої світової війни.

Нині ці документи, попри те, що складалися в надрах нкгб і подавалися як негативна й тенденційна інформація про тогочасний повстанський рух, є своєрідним джерелом для подальшого дослідження історії української розвідки.

Функціонування розвідувальних підрозділів у структурі УПА є окремою важливою сторінкою в історії української розвідки. На підставі знайдених в архівах і вже вивчених матеріалів можна говорити про її своєрідність та притаманні лише їй риси. Нові ж документи доповнюють і конкретизують наявні дослідження.

Так, у травні 1944 року за підписом народного комісара державної безпеки усср Сергія Савченка була підготовлена велика доповідна записка під назвою «Про Службу Безпеки» ОУН–УПА, про структуру і методи її роботи». Цим документом малося на меті довести до відома всіх підрозділів нкгб, які в той період розгорнули роботу зі знищення українського організованого підпілля, як влаштована ця спеціальна служба УПА, як їй вдається дізнаватися про все, що діється на підконтрольних теренах, і чому так нелегко їй протидіяти.

Багато місця в доповідній записці відведено діяльності розвідки УПА. Внаслідок каральних акцій нкгб вдалося захопити низку інструктивних документів про організацію роботи повстанської розвідки. Окремі з них докладно цитуються і переповідаються. Зокрема в інструкції про розвідувальну роботу зазначається, що державний організм, щоб існувати, мусить усе бачити, чути і знати. І ці функції має забезпечувати саме розвідка, яка «мусить бути невидимою, щоб могла успішно діяти там, де потрібне її втручання».

Згідно з документами, розвідчо-інформаційний відділ мав обов'язково бути в структурі крайових, обласних, окружних (надрайонних) органів Служби безпеки (СБ) УПА нарівні з контррозвідчим, поліційно-виконавчим та командою польової жандармерії. Розвідчо-інформаційний відділ СБ мав чисельну агентурну мережу на терені своєї діяльності. Наводиться приклад, що шеф такого відділу підрайону, який значився під шифром «СБ № 02», мав під своїм керівництвом 25 станичних референтів СБ з такою самою кількістю заступників, здебільшого з жінок, і 200 секретних інформаторів на теренах своєї діяльності.

У «Секретному наказі № 1» від 13.09.1943 року, підписаному референтом СБ на псевдо «Грім», наводяться завдання відділу:

«Збирати відомості з таких питань:

1. Про ворожі підпільні організації на території.

2. Про керівників цих організацій.

3. Про вплив цих організацій на населення.

4. Про моральний і бойовий стан цих організацій.

5. Про способи ведення пропаганди цими організаціями серед населення.

6. Про збройну ворожу силу на території і її бойове спорядження.

7. Про здійснення акцій цією силою проти українського населення.

8. Про тактику цих сил щодо придушення українського повстанського руху.

9. Про моральний і бойовий стан цих сил.

10. Про постійне місцезнаходження цих сил.

11. Про німецькі адміністрації.

12. Про заміну документів і проїзних перепусток.

13. Про рух залізницею і шосе.

14. Про способи збирання податків і побори.

15. Про способи ведення пропаганди німецьким урядом серед населення.

16. Про ворожу розвідку на території, яка надає послуги ворожим організаціям і німецькій поліції.

17. Про сексотів і ворожих прислужників (готувати докладні списки сексотів).

18. Про нестійкі елементи, які можуть шкодити УПА…»

Усього 28 пунктів.

Після аналізу отриманої інформації, як зазначається в наказі, референти СБ відбирають матеріали на осіб, стосовно яких необхідно провести слідство, і передають для подальшої роботи до поліційно-виконавчих відділів.

Акцентується увага на тому, що важливого значення надається участі жінок у роботі розвідчо-інформаційних відділів. З цього приводу в одному з наказів зазначається, що в складі районного відділу має обов'язково бути не менше однієї жінки і, в разі виявлення уміння, ділових якостей, спритності, відданості справі, така жінка може бути призначена шефом розвідчо-інформаційного відділу СБ.

У доповідній записці нкгб зазначається, що «*те значення, яке надається «Службою Безпеки ОУН–УПА» жінкам, стане зрозумілим, якщо врахувати, що упродовж усієї підпільної роботи УВО–ОУН виховані ними кадри жінок, фанатичних націоналісток, відігравали дуже важливу роль, були зв'язковими, кур'єрами, утримувачами явочних квартир…*».

Про охоплення місцевості агентурою в наказі СБ зазначається, що «не повинно бути жодного місця, де б не діяла наша розвідка… Агентурна мережа повинна створюватися в містах і селах, в міських і сільських адміністративних органах, в системі кооперації, в школах, в церкві і навіть в різних територіальних органах ОУН і у військових підрозділах УПА».

На прикладі директивної вказівки надрайонного референта СБ на псевдо «Підкова» розповідається про обов'язки розвідника зі стеження за силами противника на терені його відповідальності. Зокрема, розвідник у разі виявлення озброєних загонів супротивника зобов'язаний терміново повідомити про це командуванню УПА і своєму безпосередньому керівникові.

При цьому висувається вимога, щоб гонець із цією звісткою «пересувався зі швидкістю не менше 10 км на годину». Водночас розвідник мав привести в дію всю наявну в нього на зв'язку агентуру для всебічного стеження за пересуванням озброєного загону. Після того, як збройне формування покине територію, розвідник повинен скласти докладний звіт про його перебування і дії, а також організувати через свою агентуру стеження за подальшим пресуванням.

Зазначається, що нарівні зі стеженням за військовими формуваннями особлива увага повстанської розвідки мала зосереджуватися на діяльності органів нкгб, «*прагнучи всіма наявними у неї способами викрити методи їхньої роботи і виявити склад співробітників… На підставі цих відомостей Служба Безпеки» розробляє в інструкціях і директивних вказівках контрзаходи для того, щоб всіляко протидіяти роботі органів нкгб*».

З цього приводу у доповідній записці зазначається, що нкгб здобуло інструкцію для командирів загонів групи УПА «Північ» і командантів СБ від 5.01.1944 року за підписом команданта СБ групи «Північ». У ній рекомендується не включати перебіжчиків із Червоної армії до загонів УПА, а в разі прийняття тримати подалі від підрозділів зв'язку. Особливу обережність проявляти до перебіжчиків-одинаків і невеликих груп. Крім цього, рекомендувалося «не зв'язуватися з цивільними особами зі східних областей України, які рухалися слідом за частинами Червоної армії, оскільки ці особи є відібраним надійним більшовицьким елементом».

Окремий розділ інструкції присвячується вербувальній роботі нкгб. Наголошується на тому, що нкгб вербує заарештованих осіб, а потім звільняє їх і використовує у своїй роботі. «*Треба пам'ятати, пишеться в інструкції, що нкгб (колишн. нквд) звільняє заарештованого за політичні злочини лише тоді, коли він придатний для агентурної роботи на користь більшовиків*». Усіх таких осіб інструкція забороняє приймати до лав УПА, а розвідчому і контррозвідчому відділам ставить завдання здобувати і ретельно вивчати інформацію про форми і методи роботи нкгб.

Значного поширення у той період, як свідчать архівні документи, набула практика підписання інформаторами розвідки СБ письмових зобов'язань. Вони передбачали присягу, присвоєння псевдоніму та попередження про покарання за розголошення секретів. У доповідній записці наводиться текст такого зобов'язання:

«*Я, _________, добровільно зобов'язуюся чесно і сумлінно співпрацювати з органами СБ, своєчасно повідомляти про всіх ворогів, які виступають проти українського народу, хто б вони не були.*

Своє співробітництво з органами СБ зобов'язуюсь тримати в суворій таємниці.

Я попереджений, що за незбереження таємниці відповідаю перед революційним судом.

Свої повідомлення підписуватиму псевдонімом _____________».

Водночас значну частину розвідувальних даних місцеве населення надавало і без оформлення таких підписок і навіть не здогадуючись, що виконує завдання розвідчих підрозділів СБ. Про залучення осіб на такій основі також ішлося в інструкціях, як і про інші форми розвідувальної роботи. Усе це давало змогу володіти повною інформацію на теренах перебування і упродовж багатьох років протистояти набагато чисельнішим силам нкгб та військових формувань ссср, метою яких було повне знищення всіх осередків українського національно-визвольного руху.

(*Джерело: Галузевий державний архів СЗР України. Ф. 1, Спр. 7088, Т. 1, Арк. 361–379*).

Джерело: Служба зовнішньої розвідки України
Сайт «Аргумент», 24.01.2024

Як заселені українцями території опинилися по російський бік кордону

Указ президента України «Про історично заселені українцями території Російської Федерації», серед іншого, містить доручення щодо збору та вивчення фактів і свідчень про злочини, вчинені проти українців на території Росії.

Якщо вірити офіційній російській статистиці, то за останніх 20 років чисельність українців на території РФ зменшилася більше як утричі – з майже трьох мільйонів (2 942 974 за переписом-2002) до менше, ніж 900 тисяч (884 007 за переписом-2021). Це важко пояснити чимось іншим, ніж планомірною політикою нищення української ідентичності. Як розповідають люди, які після 2014 року залишили територію Росії, десь від 2010-го бути українцем в Росії стало некомфортно, а ближче до 2020-го, коли російська пропаганда захлиналася антиукраїнською істерією, бути українцем в Росії стало просто страшно. Словом, тут є поле для дослідження. У програмі «Радіо Свобода» «Історична Свобода» з'ясовували, як заселені українцями території опинилися по інший бік українсько-російського кордону? Про це нам розповів історик Геннадій Єфіменко, який досліджує становлення українсько-російського кордону.

– В указі «Про історичні заселені українцями території РФ» йдеться про прикордонні терени, але чомусь забули про Далекий Схід. А хіба це не історично заселена українцями територія? Єдине, що Слобожанщину починали заселяти в другій половині XVII століття, Кубань – на межі XVIII–XIX століть, а там почали селитися в другій половині XIX століття. Це робить українське населення Далекого Сходу менш історичним чи як?

– Насамперед, хотів би не погодитися з самим терміном «історично заселені території». Бо це калька російських поглядів чи просто їх дзеркальне відбиття. В науці й узагалі давно вже існує поняття «українська етнічна територія» або «заселена переважно українцями територія». І я тут повністю з вами згоден, що несправедливо забуті терени, де українці становили більшість, за межами суцільної території України.

Саме питання про територію України постало після повалення російського самодержавства.

У квітні 1917 року на Всеукраїнському конгресі було сказано: «Україною ми називаємо територію, поспіль заселену українським народом». І, за великим рахунком, території РФ, які вказані в указі президента, входять в ті межі, під чим розумілася Україна до проголошення УНР.

– Ви сказали, що це калька з російської термінології. У мене таке припущення, що це для того, щоб краще почули в Москві про цей указ і краще зрозуміли там, про що йдеться.

– Так-так, і тому я тут не надто критично, а суто з наукової точки зору вказую. Оскільки зараз це не лише і навіть не стільки наукова проблема, то це припустимо. Але неприпустимо забувати українців, якщо ми говоримо про сприяння їхньому національно-культурному розвитку, які мешкали на території сучасної Росії.

Скажімо, на Далекому Сході за переписом 1926 року 18% становили українці. Були українські райони в Сибіру, а в Надволжі, а саме в Автономній республіці німців Поволжя, українська поряд з російською і німецькою була офіційною мовою. В указі про це немає, але треба якось врахувати.

– А коли перші переговори відбулися про формування українсько-російського кордону?

– У квітні 1917 року на Всеукраїнському конгресі постало питання: що таке Україна? А в травні 1917 року на пропозицію Михайла Грушевського ухвалили формулювання: українськими назвали губернії, де українці становили більшість, а долучення інших територій планували розглянути в майбутньому.

Із цими пропозиціями щодо меж України і дозволу там певної автономії українська делегація відправилась у Петроград наприкінці травня. Але переговорів тоді не вийшло.

Як згадував із цього приводу Володимир Винниченко, росіяни ще готові були сприйняти українську автономію на Київщині чи Волині, але коли доходило питання до донецького вугілля або чорноморських портів – то в жодному разі! При цьому в Петроградській раді соціалістичні партії, за винятком більшовиків, були більш антиукраїнськи налаштовані, аніж кадети в Тимчасовому уряді. І українська делегація повернулася без результатів.

Таке нехтування українською позицією стало одним із чинників, що зумовив проголошення Першого Універсалу, який проголошував майбутню автономію України, але не окреслював її територію. Та невдовзі після І Універсалу до Києва приїхала делегація на чолі з міністром юстиції Тимчасового уряду Олександром Керенським.

І ось тоді, на початку липня 1917 року, почали реально говорити про територію української автономії та дійшли усної згоди. До дев'яти українських губерній, серед яких Таврійська розумілася з Кримом і Чернігівська повністю, додавалася ще десята – Бессарабська губернія. Тому що там і певна частка українців була, а головне – окремо управляти нею з Петрограду було би важко. Отака попередня згода була. Та оскільки українське питання було дуже болюче для російських політичних кіл у Петрограді...

– Прямо як зараз!

– Як і зараз. І тому домовилися не фіксувати ці домовленості на папері. Але про них ще в серпні 1917-го говорив Володимир Винниченко в інтерв'ю козачій газеті, а пізніше згадував міністр Тимчасового уряду Іраклій Церетелі, який теж був учасником цих переговорів.

Але сам факт визнання права України на автономію багатьма російськими партіями і діячами був сприйнятий як зрада. І це стало одним із чинників липневої політичної кризи в Петрограді. А новий уряд, який в результаті сформувався, вже пішов на поступки.

В результаті, за територію України, яка підвладна Генеральному секретаріату, визнали всього-на-всього чотири з половиною губернії. Але це вже результат не перемовин, а волюнтаристське рішення російської влади без врахування української позиції. В Києві висловили незгоду, але погодилася наразі працювати в межах такої куцої автономії. Та невдовзі, коли більшовики повалили Тимчасовий уряд, було проголошено УНР і приєднання до неї цих українських теренів.

– Після Берестейського миру в Москві, під тиском Берліна, визнали незалежність України. І почалися вже офіційні переговори про кордон.

– Переговори почалися після того, як радянська Росія уклала мирний договір. До речі, згоду піти на ультиматум Німеччини Росія дала 23 лютого 1918 року.

– Хороша дата! Росіяни і досі святкують день армії, яка нібито перемогла.

– Отож!

А 27 лютого 1918 року Рада народних міністрів УНР, розуміючи, що радянська Росія неминуче змушена буде укласти договір, заявила свої претензії на ті території, які названі в теперішньому указі, тільки трошки поіншому сформулювала. У вимогах до початку перемовин йшлося, що Крим має бути під впливом України і в майбутньому отримати статус автономії. Але там було також сказано про Сибір і Далекий Схід – пропонувалася там чи колонія, чи частина України навіть. Це все було в урядовому рішенні сказано.

Але самі переговори між УНР і радянською Росією не почалися, бо наприкінці квітня 1918-го в Україні відбувся гетьманський переворот. Відтак переговори почалися аж 23 травня. Росіяни відразу затіяли гру, маючи за основну мету – про це прямо в їхніх директивах йшлося – затягувати переговори. Але зовсім затягувати було неможливо, тож 12 червня уклали прелімінарний мирний договір. Далі вже почалися переговори про кордон.

Українці обґрунтовували свою позицію насамперед етнічним складом населення і певним заокругленням. Наприклад, росіяни становили більшість у Білгородському повіті, але він був оточений повітами з українською більшістю, то відповідно Білгород бачили у складі України. А найбільше Україна наполягала на районах Воронежчини, де найбільше проживало українців. Практичні перемовини між Україною і «Совітами» не стосувалися Зеленого Клину чи Сибіру, а суто сухопутного кордону. Зрештою, ці переговори нічим не закінчилися.

– 99 років тому радянська Україна висунула територіальні претензії радянській Росії. «Півтора мільйони українців проживають на безпосередньо суміжній з УСРР території, що до цього часу, незважаючи на це, належать до складу РСФРР... Державний кордон УСРР ще далеко не врегульований, і доля українського масиву Курщини і Воронежчини цілком ще не вирішена», – писав у 1925 році український радянський діяч Панас Буценко на шпальтах офіціозної газети «Вісті ВУЦВК» (ВУЦВК – вищий орган влади на той час). І які це мало наслідки?

– Буценко, який себе називав Афанасієм, нерідко таке казав, тому що він був учасником українсько-російської комісії по перегляду кордону. Відповідно, це була офіційна українська позиція. Вони висували претензії на терени, заселені переважно українцями. Насамперед малися на увазі землі Східної Слобожанщини – Курщина і Воронежчина.

Зрештою, комісія, яка працювала на чолі з очільником радянської Білорусі Олександром Черв'яковим, наприкінці 1924 року ухвалила компромісне рішення, яке не задовольнило ні українську, ні російську сторони. Серед іншого, вирішили передати Україні частину територій, на які вона претендувала, зокрема Грайворонський, Суджанський і Білгородський повіти.

– Даруйте, але Суджа, Грайворон і Білгород залишилися у Росії.

– Так комісія вирішила, а обидві сторони висунули протест. Українська – тому що претендувала на більші території зі значно більшим відсотком українського населення. Бо на Воронежчині були райони, де до 90% населення становили українці. А російська сторона висловила протест, бо погоджувалася віддати лише Путивльський повіт і невеличкі поступки задля вирівнювання кордонів.

І Політбюро ЦК РКП(б) вирішило задовольнити протест саме російської сторони. Тому Суджа, Грайворон, Білгород до складу України не увійшли.

Та водночас наприкінці того ж таки грудня 1924 року на засіданні Комінтерну ліквідацію окремої Української комуністичної партії обґрунтовували тим, що КП(б)У працює над об'єднанням українських земель у складі УСРР. Тому в 1925 році Буценко цілком міг про це говорити. Ба більше, у червні 1926 року рішення Пленуму ЦК КП(б)У по українізації прямо містило вказівку продовжувати роботу над цим територіальним питанням.

У 1927–1929 роках територіальне питання українці ставили в Москві, але там казали, що це не на часі, щоб не дратувати росіян. Проте в результаті цих наполягань і зразкової (зрозуміло, наскільки це тоді було можливо) коренізації щодо націоналдьних меншин на теренах УСРР почалася українізація на територіях радянської Росії, де українці становили більшість.

На цьому наполіг український нарком освіти Микола скрипник, який був не просто членом президії ЦВК СРСР, а й дуже авторитетним більшовиком. Без його діяльності українізації за межами УСРР, яка тривала з 1929-го і до грудня 1932 року, могло і не бути.

«Піонер більшовизму в Україні тов. М.О. Скрипник разом з іншими піонерами». «Універсальний журнал», 1929 рік

– Отже, офіційно визнавали в Москві, що в складі радянської Росії є території з переважно українським населенням?

– Так. Північнокавказький край, який тоді об'єднував Дон, Кубань і Ставропілля, мав 37 районів, де українці становили абсолютну більшість – від 51% до понад 80%.

А Центрально-Чорноземна область, це колишні Курська і Воронізька губернії, мала 26 таких районів. Тут доходило до такого, що в Україні мало де було – до 99% населення складали українці в Каменському районі Центрально-Чорноземної області.

На Далекому Сході в 13 районах проводилася українізація: у шести повністю, у семи частково. Здається, один український район був на Омщині.

– А зараз в Москві кажуть, буцімто все було навпаки – мовляв, на території України було в ті роки російське населення.

– Їм же треба було чимось обґрунтовувати анексію – то вигадали таку нісенітницю. Дивуюся, як це можна було в рішенні Конституційного суду РФ вказати абсолютно протилежне тому, про що говорить та ж таки російська статистика?!

Так от, на території УСРР було всього 9 районів, де так чи інакше росіяни становили більшість. А лише на прилеглих до кордону теренах Росії було 63 райони з української більшістю! Категорично інша ситуація! Тобто на той час це радянська статистика, але тим не менш. Та погляньте ж ви перепис 1926 року – там все написано, скільки і кого було.

– Але навіть попри те, що згорнули українізацію на території РРФСР, тим не менше, в радянському географічному атласі, виданому в 1941 році, українська етнічна територія заходить на територію радянської Росії.

– Так. Думаю, що укладачі керувалися результатами перепису 1926 року, де це все було вказано.

Бо в 1937 році результати перепису скасували, а результати перепису 1939 року частково засекретили – були дані лише про кількість населення, але національний склад не оприлюднювали. Оскільки інших даних в укладачів атласу не було, і все це було в Москві, де за націоналізмом не так стежили, а не в Україні, то, на мою думку, завдяки цьому вийшов такий атлас. І тепер у нас є можливість посилатися на атлас 1941 року, де вказуються етнічні кордони з великими українськими клинами на Воронежчині і на Кубані.

«Карта українських земель».
Видавництво «Нова українська школа», Львів, 1928 рік

Дмитро ШУРХАЛО
Опубліковано у виданні «Радіо Свобода»
Сайт «Аргумент», 03.02.2024

Навіщо росіянам українські діти

Листи «русскому солдату», знайдені в убитих окупантів, – такі військові трофеї принесли до Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького. Нещодавно повідомляли, що в окупованому Скадовську російська влада примушує школярів писати листи російським загарбникам і дякувати «за захист».

На початку повномасштабного вторгнення Україну сколихнули розповіді про примусове вивезення українських дітей на територію РФ. На жаль, такі дії не є чимось новим в історії взаємин зі росіянами, зазначає видання «ТИЖДЕНЬ». Згідно з Конвенцією ООН, однією з визначальних ознак геноциду є «насильницька передача дітей однієї групи іншій». Навіщо?

Для формування «правильної», з погляду агресора, ідентичності, а також прищеплення любові й вдячності, з якої агресор підживлює самоповагу. Зараз у музеї діє виставка «Дзвони пам'яті», де представлено кілька документальних історій, які підтверджують, як штучний світ пропаганди формує світосприйняття дитини.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну, ворог викрав понад 19,5 тисячі українських дітей, за словами Уповноваженого Верховної Ради з прав людини Дмитра Лубінця.

Родина Тетяни Захарівни Скубій, яка народилася 1922 року в селі Горобці Новосанжарського району Полтавської області, була розкуркулена, а в 1933-му її батьки, дві сестри й два брати померли з голоду. Вижили лише 10-річна Тетяна й найстарша дівчина Еля, 1916 року народження, яка вміла добре шити на машинці і яку батьки, передчуваючи недобре, іще до розкуркулення відправили на Донбас. Навесні 1933-го хрещений батько відвіз Тетяну й ще трьох дітей її односельців до дитячого будинку в Нові Санжари.

Онука Тетяни Захарівни історикиня з Дніпра Зоряна Бондар дбайливо зберігає багатий (як на таку ситуацію) фотоархів бабусі. За фотознімками можна відстежити, як вихованка дитячого будинку навчалася й набувала професії. На листівці 1939 року дівчина сфотографована з двома однокласниками після складання шкільних іспитів випускного 7 класу.

Наприкінці серпня того ж року зроблена світлина з двома подругами – після вступних іспитів до Хомутецького зоотехнікуму. Є ще кілька фото з одногрупниками на 1 й 3 курсах технікуму та низка світлин Тетяни Захарівни вже як головного зоотехніка колгоспу «Вперед до комунізму» (с. Погребняки Полтавської обл.), який об'єднував сім сіл, розташованих на значній відстані одне від одного. Фотоархів немов би засвідчує, як добре радянська влада подбала про сироту, давши їй дах над головою, освіту й можливість стати шанованою та потрібною людиною.

Тетяна Захарівна все життя дякувала радянській владі й особисто вождям Леніну та Сталіну за турботу. Як навчили її вихователі в дитячому будинку: щоранку дітей по холодній підлозі вели вмиватися (узимку вода в мисці замерзала, тож спочатку доводилося розбивати кригу), а, вмивши обличчя, сироти дякували винуватцеві свого сирітства, портрет якого висів на стіні.

Потім ішли снідати. Від самого дитинства онуку Тетяни Захарівни бентежило це відчуття вдячності, яке часом дисгармоніювало зі спогадами бабусі. Отримавши історичну освіту, Зоряна зрозуміла чому. Травму Голодомору бабуся проживала все своє життя. Коли пекла домашній хліб, розповідала історії… Як у 10 років у 1933-му топила піч, щоб зварити баланду й нагодувати молодшого братика Василька, але поки баланда вичахла – Василько помер.

Як у сиротинці старші діти забирали з-за пазухи хліб, який Тетяна хотіла зберегти до вечері… Замішуючи тісто, бабуся співала пісні «Летіла зозуля» й «Усі гори зеленіють» про втрачену батьківську любов, голод і сирітство. На збереженому онукою рушнику поруч із квітами й птахами бабуся вишила колоски пшениці…

Колоски, які селяни збирали на полях, щоб вижити… Колоски, через які загинули в 1933-му, захищаючи соціалістичну власність, «піонери-герої» Ваня Васильченко й Микита Сліпко, які також були сиротами, якщо вірити їхнім комуністичним «житіям», і на прикладі яких виховували не одне покоління радянських громадян.

Штучний голод 1921 – 1923 років, розкуркулення й Голодомор 1932 – 1933 рр., репресії, спричинений вивезенням зерна голод 1946 – 1947 років принесли дитячим будинкам щедрі сирітські жнива. У розпал Голодомору селяни нерідко були вимушені рятувати дітей від голодної смерті, залишаючи біля дверей дитячого будинку чи на базарах великих міст, щоб у притулок їх прилаштувала міліція або добрі люди.

Але це не гарантувало виживання в переповнених сиротинцях. Наприклад, станом на 9 квітня 1933-го в підпорядкованих Наркомату освіти дитячих будинках Дніпропетровської області, розрахованих на утримання 3677 дітей (саме на таку кількість їдоків було передбачено харчування), старших ніж 4 роки, насправді перебувало 5313 дітей… Водночас ті, хто вижили, мали великі шанси стати патріотами ненаситної «радянської батьківщини», які під час Другої світової війни були готові добровольцями йти на фронт «За Родіну, за Сталіна!».

Схема проста й типова: агресор вбиває батьків дитини (або заарештовує, висилає в Сибір із забороною листування), родичі не беруть сироту на утримання, бо не мають чим годувати або бояться покарання за те, що пригріли «враженя».

Дитина зростає в інформаційній бульбашці, сформованій системою виховання дитячого будинку й радянської школи. Без альтернативного джерела інформації в людини не може виробитися самостійне бачення (в умовах тотального контролю інформації таким джерелом могли бути судження батьків чи інших авторитетних людей, які знали життя «до революції»), адже власного досвіду замало. Про відмінності дитячого і дорослого сприйняття й механізм штучної трансформації особистості в умовах тоталітарної системи — наступна історія.

Батьки й старший брат Олександра Євменовича Солоного, 1911 року народження, із села Кринички Дніпропетровської області загинули від голоду 1921 року. Як видно з рукопису його спогадів, раніше родина не бідувала – мали молоко й сметану на продаж, напередодні трагічних подій батьки придбали нову гарну бричку. Натерпівшись від голоду й сирітства, хлопець дуже зрадів, коли в Криничках — «для нас голодних дітей» – відкрили їдальню. Не відаючи, що під керівництвом Леніна в роки штучного голоду українське зерно ешелонами вивозили за кордон, маленький громадянин перейнявся вдячністю до радянської влади.

«Це нас Ленін годував. Зберіг нас від жорстокого голоду. Ми ще малими дітьми це все перед нашими очима добре усвідомили на все наше життя. І ми дітьми давали дитячу клятву – всім нам бути завжди самовідданими нашій Комуністичній партії, уряду, Леніну, народу за заботу – бути завжди самовідданими нашій Компартії», – писав у спогадах Олександр Євменович на схилі літ, відбувши 10 років таборів. Ленін у його свідомості на все життя залишився світлою рятівною постаттю.

А от щодо політики Сталіна Олександр Євменович мав змогу скласти власну думку вже як зріла людина, перед очима якої розкрилися спочатку несправедливість примусової колективізації, розкуркулення, репресій проти незгодних з політикою партії та жахи Голодомору. До категорії незгодних потрапив і сам.

З його кримінальної справи, що зберігається в архіві Управління СБУ Дніпропетровської області, дізнаємося, що 1932 року Солоного виключили з комсомолу й Дніпродзержинського металургійного технікуму за написання й оприлюднення листа, в якому студент засуджував політику колективізації та хлібозаготівель.

Ми не знаємо, який саме епізод став «спусковим гачком» в ухваленні згубного для «радянської людини» рішення, але в збірнику архівних матеріалів «Механізми творення Голодомору», який опублікувала нещодавно дослідниця Н. Романець, висвітлено безліч злочинів, що ініціювали найвищі й місцеві партійні органи, які викликають гнів, обурення і жах.

Відомо, що в 1932 році в рідному селі Солоного Криничках колгоспники протестували проти нереальних планів хлібозаготівлі, наприкінці літа в трьох колгоспах зафіксовано зрив загальних зборів, жінки з колгоспу «Червоний яр» організували «волинку» – кинули роботу й пішли до сільради вимагати зменшення плану. Місцеві комуністи, що знали ситуацію зсередини, були слабкими помічниками грабіжницької влади, тож на їх місце в село Кринички відрядили 50 уповноважених з різних організацій м. Кам'янського та 50 членів сільради, завданням яких було підвищувати ефективність хлібозаготівель.

На 22 листопада 1932 року в селі виявлено 45 ям із зерном, винних у приховуванні хліба господарів притягнули до суду, але село так і не виконало план і потрапило на «чорну дошку».

Олександр Солоний знав, як це відбувалося, не з документів, бо його самого залучили до участі в хлібозаготівлях: «Мене, як учителя та і всіх учителів, ганяли по кварталах, щоб ми останні глечики з борошном забирали на користь соціалізму. Я відмовився від цієї роботи і вимушений бросати педагогічну роботу – голодував».

Співчуваючи долі здібного студента, у 1933 році директор технікуму Валянський (засуджений у 1938-му) видав Солоному документ про освіту. Солоний закінчує однорічні педагогічні курси й продовжує вчителювати в Криничанській школі № 2, де має однодумця – директора школи О. П. Махоніна. Вони засуджують сталінську політику, через яку «в 1933 р. половина селян-українців з голоду вимерли». Водночас у свідомості О. Солоного живе уявлення про доброго комуністичного вождя Леніна, який «врятував від голоду» його та, мабуть, і його брата, який потім став членом партії.

Натискаючи на цей важіль у час, коли розкручувався маховик репресій, брат переконує Солоного стати «людиною, що йде тим шляхом, який вказує партія». Діяльність новонаверненого комуніста проявилася в написанні трьох доносів на своїх знайомих («петлюрівця», «сина попа» й «дезорганізатора колгоспу») – , за цим вчинком автор потім шкодував.

Спостерігаючи, як арештовують колег-учителів і його товариша-директора, дивлячись на сліди засохлих сліз («сльози як рани») на обличчях учнів, батьки яких засуджені за абсурдними обвинуваченнями, Солоний прагне висловити незгоду з таким станом речей. Але, не спроможний вийти за межі сформованого комуністичною системою алгоритму дій радянської людини, звертається по допомогу до тих самих партійних органів, під керівництвом яких і здійснюється злочинна політика: до НКВД з листом на захист репресованих педагогів і батьків учнів та до міськкому КП(б)У з листом, у якому виклав власні антирадянські погляди.

Реакція влади передбачувана – автора листів арештували. Пастка, розставлена в голодному дитинстві, спрацювала.

Який висновок? Геноцидні дії означають не лише фізичне винищення, але й знищення самосвідомості, прищеплення жертві системи цінностей агресора. В умовах контролю інформації важливо знаходити можливості донесення альтернативних думок – через інтернет, графіті, особливо через тиск світової спільноти.

Дослідження свідчать, що діти, які виростали в умовах терору й жорсткої цензури, але яких виховували батьки, з якими були відверті взаємини, виростали більш суб'єктними й цілісними особистостями, здатними на самостійні рішення та самореалізацію. На окупованих росіянами територіях зараз також багато залежить від батьків, які можуть допомогти дитині зрозуміти справжній стан речей, щоб вона не стала несвідомим інструментом (зброєю) в руках агресора, а також навчити її захисної поведінки, щоб даремно не наражати на небезпеку.

Ірина РЕВА

Опубліковано у виданні «ТИЖДЕНЬ»

Сайт «Аргумент», 25.01.2024

Найбільший художній музей Фінляндії визнав Іллю Рєпіна українцем

Музей «Атенеум» у підписі під іменем художника Іллі Рєпіна змінив національність з росіянина на українця.

У 2021 році музей у співпраці з Третьяковською галереєю та Музеєм російського мистецтва провів велику виставку робіт Рєпіна. На ній розповідалося про те, що художник народився на території сучасної України, але представляли його як росіянина. Відтоді українці зверталися до музею з наміром відновити історичну справедливість.

Серед тих, хто звертався до музею з проханням змінити національність Рєпіна, – українська журналістка, авторка УП. Культура Анна Лодигіна. Готуючи статтю про художника, вона попросила надати більше інформації про його життя у Фінляндії. Кураторка надіслала їй статтю, в якій йшлося, що батьки Рєпіна були росіянами та народилися в Підмосков'ї. У відповідь Лодигіна надіслала докази того, що це не так – церковні документи свідчили, що батько і дід художника народилися на території України.

Нарешті назвати Рєпіна українцем в музеї наважилися, коли готували виставку «Питання часу», до якої увійшла одна з робіт художника. Вона відкрилася в музеї після його реновації в 2022-2023 роках.

У лютому 2023 року музей мистецтва «Метрополітен» у Нью-Йорку змінив у своїх описах національність уродженця Маріуполя, художника Архипа Куїнджі з росіянина на українця. Буквально через кілька днів «Метрополітен» також визнав українськими, а не російськими художниками Іллю Рєпіна та Івана Айвазовського. Зокрема, відповідні позначки з'явилися у підписі до портрету письменника Всеволода Гаршина авторства Рєпіна та на морському пейзажі Айвазовського.

У березні 2023-го Музей Стадейлік в Амстердамі (Нідерланди), який має одну з найповніших колекцій творів Казимира Малевича, змінив підписи в інформації про художника-абстракціоніста, назвавши його українцем.

Найдавніший кам'яний храм Києва – Десятинну церкву X відтворили в доповненій реальності

На вулиці Володимирській біля Національного музею історії України встановили новий інформаційний стенд, завдяки якому можна прочитати, побачити та почути цікаву інформацію про Десятинну церкву. І навіть доторкнутись до неї в доповненій реальності.

Ініціатор проєкту – засновник організації «єМузей», що займається оцифруванням музейних цінностей та культурного надбання Дмитро Матяш.

Для того, щоб побачити церкву в доповненій реальності наразі достатньо відсканувати QR-код на інформаційному борді за допомогою свого смартфона. Також всі охочі знайдуть посилання на аудіогід, в якому розповідають про історію першої кам'яної церкви Київської Русі.

Церква Богородиці Десятинна – найдавніший кам'яний храм Києва. Її спорудив 996 року великий князь Київський Володимир Святославич.

Помер релігієзнавець, мистецтвознавець Дмитро Степовик

На 86-му році життя відійшов у засвіти Дмитро Степовик — доктор мистецтвознавства, доктор богословських наук, доктор філософії, дослідник українського сакрального мистецтва й творчості українських майстрів образотворчого мистецтва в діаспорі, довголітній голова Сенату ОУН.

Дмитро Степовик народився в селі Слободищі Бердичівського району Житомирської області.

Закінчив факультет журналістики Національного університету ім. Тараса Шевченка у 1960 році та аспірантуру з мистецтвознавства у 1970 році. У цьому ж році захистив кандидатську дисертацію з мистецтвознавства, у 1984 – докторську.

У 1990 році Степовик захистив докторську дисертацію з філософії, а через два роки – габілітаційну докторську дисертацію з мистецтвознавства в Мюнхені, в Українському вільному університеті.

Дмитро Власович Степовик досліджував сакральне християнське образотворче мистецтво Середньовіччя та Нової доби XVII – XVIII ст. Був провідним співробітником Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України, професором і викладачем історії мистецтва Київської православної богословської академії, професором історії культури Українського вільного університету в Мюнхені, членом-кореспондентом НАН України.

Календар всесвітньої історії

16 лютого

1813 – народився Семен Гулак-Артемовський, композитор, співак, автор першої української опери «Запорожець за Дунаєм».

17 лютого

1892 – народився Йосип (Йосиф) Сліпий, видатний український релігійний, громадський і науковий діяч, предстоятель Української греко-католицької церкви в 1944 – 1984 рр., кардинал.

18 лютого

Народилися: 1856 – Софія Русова (уроджена Ліндфорс), українська громадська діячка і педагог; 1900 – Оксана Петрусенко, українська оперна співачка.

19 лютого

1878 – американський винахідник Томас Едісон запатентував фонограф.

1992 – Верховна Рада України затвердила тризуб як Малий герб України.

1954 – ухвалено указ президії Верховної Ради СРСР про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу Радянської України.

Народився: 1473 – Миколай Коперник, видатний польський астроном.

20 лютого

Народилися: 1887 – Олександр Удовиченко, генерал Армії УНР, віце-президент УНР в екзилі (1954 – 1961); 1888 – Василь Барвінський, композитор, піаніст; 1889 – Лев Ревуцький, композитор, 1905 – Улас Самчук, письменник. Помер: 1054 – Ярослав Мудрий, Великий князь Київський.

21 лютого

1804 – англійський винахідник Річард Тревітік продемонстрував на кінній чавунній дорозі в Уельсі перший паровоз. Він провіз вантаж у 10 тонн та 70 людей на відстань 10 миль.

Народився: 1850 – Вікентій Хвойка, український археолог чеського походження, першовідкривач трипільської та черняхівської археологічних культур.

Померли: 1942 – нацисти розстріляли в Бабиному Яру в Києві Олену Телігу, українську поетесу, політичну і громадську діячку, члена ОУН; 1987 – Петро Григоренко, український радянський генерал-майор, правозахисник, дисидент.

22 лютого

Народилися: 1732 – Джордж Вашингтон, один з батьків-засновників США, перший президент Сполучених Штатів у 1789 – 1797 рр.; 1805 – Левко Боровиковський, поет; 1810 – Фредерік Шопен, видатний польський композитор і піаніст; 1940 – Олесь Шевченко, політик, правозахисник, дисидент.

Померли: 1512 – Амеріго Веспуччі, видатний італійський мореплавець; 1942 – Стефан Цвейг, австрійський письменник.

23 лютого

1874 – англійський майор Уолтер Уїнгфілд запатентував нову гру на свіжому повітрі – теніс.

1893 – німець Рудольф Дизель отримав патент на свій двигун.

1918 – більшовики розстріляли кримськотатарського діяча Номана Челебіджихана, главу уряду Кримської демократичної республіки, що існувала лише 72 дні.

1944 – почалася депортація чеченського та інгушського народів, які нібито співпрацювали з німецькими окупантами, з їхньої історичної батьківщини в Сибір. Депортація супроводжувалася масовими розстрілами та спаленням сіл на Кавказі.

Народилися: 1758 – Василь Капніст, український письменник, громадсько-політичний діяч; 1878 – Казимир Малевич, український і російський художник польського походження; 1954 – Віктор Ющенко, президент України у 2005 – 2010 р.

24 лютого

1887 – встановлено телефонний зв'язок між Парижем і Брюсселем.

1942 – почало мовлення радіо «Голос Америки» (німецькою мовою).

Народилися: 1917 – Тетяна Яблонська, українська художниця; 1919 – Петро Федун (псевдо – Полтава), вояк і публіцист. Із 1946 р. – керівник головного осередку пропаганди й інформації при проводі ОУН, керівник бюро інформації УГВР, ідеолог УПА, із 1950 р. – заступник головного командира УПА та генсека УГВР. Організатор української пропаганди на окупованих більшовиками й німцями територія. Загинув у бою.

25 лютого

1956 – на закритому засіданні XX з'їзду КПРС Микита Хрущов виступив із доповіддю про викриття культу особи Сталіна. У виступі також ішлося про масовий терор і злочини другої половини 1930-их – початку 1950-их рр. Доповідь стала початком «хрущовської відлиги».

Народилися: 1850 – Володимир Барвінський, історик, соціолог, письменник, літературний критик, публіцист і перекладач; 1871 – Леся Українка (Лариса Косач-Квітка), видатна письменниця; 1887 – Лесь Курбас, режисер, реформатор українського театру.

26 лютого

1832 – придушивши Польське повстання 1830 – 1831 років проти Росії, яка наприкінці 18 ст. разом з Німеччиною і Австрією остаточно поділила Польщу, імператор Микола I оголосив у Королівстві Польщі (у складі Росії) ліквідацію залишків польської державності, самоврядування.

Народилися: 1802 – Віктор Ґюго, французький письменник; 1933 – Любомир Гузар, глава Української греко-католицької церкви у 2001 – 2011 роках.

Померли: П. Постишев, С. Косіор, В. Чубар, керівники компартії і уряду України, які до цього вірно служили комуністичному режиму СРСР, були розстріляні цим режимом.

27 лютого

1942 – масові розстріли в Бабиному Яру німецькими окупантами членів українського націоналістичного підпілля.

Народилися: 1831 – Микола Ге, російський художник, тісно пов`язаний з Україною; 1887 – Петро Нестеров, основоположник вищого пілотажу; 1902 – Джон Стейнбек, американський письменник.

28 лютого

1921 – у Кронштадті почалося збройне повстання гарнізону воєнних моряків, які вимагали ліквідації більшовицької диктатури та відновлення демократичних свобод.

29 лютого

1768 – на Поділлі утворено Барську конфедерацію, об'єднання польської шляхти, опозиційне королю Станіславу Августу Понятовському.

Народилися: 1792 – Джоакіно Россіні, видатний італійський композитор; 1868 – Лев Лопатинський, актор, режисер, директор Руського народного театру у Львові; 1940 – Варфоломій I, Вселенський патріарх, що видав Томос на автокефалію Православної церкви України; 1940 – Йожеф Сабо, український футболіст, тренер

Померли: 1608 – Костянтин Василь Острозький, руський князь, магнат, військовий, політичний і культурний діяч, меценат, засновник Острозької академії.

1 березня

1912 – у Сент-Луїсі (США) Альберт Беррі здійснив перший стрибок із парашутом з літака, що летить (висота 460 м).

1967 – запорізький завод «Комунар» почав серійний випуск малолітражного автомобіля моделі ЗАЗ-966 «Запорожця».

2 березня

Народилися: 1859 – Шолом-Алейхем (Шолом Рабинович), єврейський письменник, уродженець Переяслава, класик літератури мовою ідиш; 1882 – Архип Тесленко, український письменник.

3 березня

1861 – російський імператор Олександр II підписав маніфест про скасування кріпацтва в країні.

4 березня

1750 – На Глухівській раді Кирило Розумовський обраний гетьманом України.

1815 – народився Михайло Вербицький, композитор, хоровий диригент, священик. Автор музики гімну України «Ще не вмерла Україна».

1852 – у Москві помер Микола Гоголь.

1917 – у Києві з ініціативи Товариства українських поступовців постала Українська Центральна Рада (УЦР), що об'єднала представників головних українських політичних партій, військовиків, робітників, духовенства, кооператорів, студентства, громадських і культурних організацій.

1990 – у СРСР відбулися перші вибори народних депутатів на альтернативній основі.

5 березня

1827 – народився Леонід Глібов, український поет, видавець, громадський діяч. Тривалий час жив і помер та похований у Чернігові.

1950 – у бою із силами радянської держбезпеки в с. Білогорща біля Львова загинув Роман Шухевич (псевдо – Тарас Чупринка) – командир УПА, крайовий провідник ОУН (р), голова секретаріату Української головної визвольної ради.

1953 – помер Йосип Сталін (Джугашвілі), керівник СРСР. 6 березня

Народилися: 1926 – Анджей Вайда, видатний польський кінорежисер; 1928 – Габріель Гарсіа Маркес, колумбійський письменник, лауреат Нобелівської премії 1982 р.

1951 – у м. Мужен (Франція) на еміграції помер Володимир Винниченко, письменник, колишній глава уряду УНР.

7 березня

1876 – американський винахідник Александр Белл отримав патент на телефон.

Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник Михайла Коцюбинського

Володимир Самійленко і Чернігівщина

Третього лютого минуло 160 років з дня народження яскравого самобутнього письменника широкого творчого діапазону Володимира Івановича Самійленка. У його доробку – поезія, п'єси, оповідання. Шанували Самійленка як талановитого журналіста, перекладача і сатирика.

Чернігівці з повним правом вважають літератора своїм земляком, адже в нашому краї Володимир Самійленко жив, працював і творив протягом багатьох років – сім у Чернігові (1893 – 1900) і десять у Добрянці (1907 – 1917).

Володимир Іванович згадував: «Вважаючи, що я писав виключно по-українськи, а українську пресу тоді в Україні та навіть і в Росії було заборонено не за зміст, а за мову, то все це друкувалося тільки у галицьких виданнях без жодної плати. Маючи єдиний заробіток – службу телеграфіста – й намучившись добре за три роки від нічних чергувань, після чого я творити нічого не міг, написав до Іллі Шрага у Чернігів, що пропаду від телеграфа. І він, щира душа, зараз же примостив мене в Чернігівську Земську Управу на посаду редактора «Земского сборника» з платнею 720 карбованців на рік. Сталося це за час Голови Земської Управи Василя Хижняка, який був дуже прихильний українець (1893 року).

У Чернігові я ще застав старих наших письменників і громадян: Леоніда Глібова, Степана Носа, Олександра Русова, Олександра Тищинського, Андрія Верзилова» (В. Самійленко. Автобіографія).

Не дуже тривалим, але змістовним і приємним для обох стало спілкування молодого поета з Леонідом Глібовим. Разом вони залюбки грали на народних інструментах, а Леонід Іванович під гітару часто співав свій романс «Стоїть гора високая».

14 листопада 1893 року, проводжаючи байкаря в останню дорогу, В. Самійленко прочитав на його похороні написаний експромтом вірш-епітафію «Пам'яті Л. І. Глібова». 30 червня (ст. ст.) 1898 р. у Троїцькому монастирі в Чернігові коштом сина і земляків на могилі Л. Глібова був споруджений білий мармуровий пам'ятник, на якому викарбувані дев'ять останніх рядків Самійленкової поезії. Тепер цей пам'ятник знаходиться на території Чернігівського музею-заповідника М. М. Коцюбинського.

Важливу роль у творчій долі Володимира Самійленка відіграв Борис Грінченко. Самійленко листувався з Грінченком ще зі студентських років. Для Грінченка Самійленко навіть передплачував на своє ім'я журнал «Киевская старина», адже йому як студенту це коштувало значно дешевше.

Пізніше, 1893 року В. Самійленко пише Б. Грінченкові: «Дійшла до мене чутка, що Ви хочете перенестися з своєї посади. Тут є надія знайти для Вас посаду в земстві…

Чи не могли б ви приїхати на кілька день до Чернігова? Тут би познайомилися з людьми і, певно, знайшлась би Вам відповідна посада. Якщо приїдете, то напишіть мені, я стріну Вас на пароході та й попроваджу просто до себе».

Невдовзі родина Грінченків переїжджає до Чернігова. Борис Дмитрович і Володимир Іванович шість років працюють разом у Земській управі, стають близькими приятелями.

Самійленко згадував: «Під час мого життя в Чернігові ми часто разом із Борисом Грінченком ходили на прогулянку, то нас чомусь прозвали «Моцарт» (мене) і «Сальєрі» (Грінченка).

У 1890-х роках у Чернігові активно працювали народний аматорський театр і аматорський оркестр. В автобіографії В. Самійленка читаємо: «Під час добродійних театральних вистав у Чернігові я грав у деяких п'єсах комічні ролі, наприклад Мацієвського – в «Мартині Борулі», одного з босяків (Юхима) – в «Борцях за мрії», сина-хлопця в «Степовому гості», дяків у «Чумаках» і «Бувальщині». Мої виступи подобалися публіці. Брав я ще й участь в аматорському оркестрі, граючи на другій валторні».

Михайло Могилянський пригадував, як у 1894 р. Володимир Самійленко читав слухачам учительських курсів у Чернігові своє «Ельдорадо»: «*Декламував Самійленко зразково: просто, без тіні патосу, не посміхаючись жодною рисочкою обличчя навіть тоді, коли всі навкруги весело реготали… І його декламацію так любили, що тільки втомлювали розмови і знижувався tonus їхнього інтересу, як чулися голоси: «а чи не прочитав би Володимир Іванович «Ельдорадо»? І тоді з різних боків лунали вимоги: «Ельдорадо, Ельдорадо!» Іноді опирався, але, звичайно читав…*»

Творчі і дружні взаємини поєднували Володимира Самійленка з Михайлом Коцюбинським, про що свідчать матеріали з архіву останнього, що зберігається в його Чернігівському літературно-меморіальному музеї-заповіднику. Як відомо, В. Самійленко, Б. Грінченко, М. Коцюбинський, М. Вороний належали до Братства тарасівців, члени якого називали себе братами. Тому в листі від 11 серпня 1896 року В. Самійленко звертається до М. Коцюбинського: «*Любий та дорогий братику. Дуже вражували ви мене своєю присилкою. Це Ваше оповідання я ще в «Зорі» вподобав і вельми радий мати відбиток, тим більше, що «Зорі» я не маю… Мені дуже подобаються ваша манера і теплість, що нею пройняті ваші писання. Нехай же тепле небо Таврії й надалі зогріває вас і навіває теплого виразу на ваші почуття і думки*».

Мова у листі йде про оповідання М. Коцюбинського «Для загального добра», відзначене премією на конкурсі журналу «Зоря» того року.

Володимир Самійленко захоплювався європейськими стильовими особливостями творів Михайла Коцюбинського, цінував його думку про свої. Врахувавши зауваження товариша, Самійленко вніс певні зміни у комедію «Дядькова хвороба».

Ще до приїзду в Чернігів поет розпочав роботу над віршованою драмою в 5 діях «Маруся Чураївна», яку завершив у жовтні 1894 р. Самійленко згадував: «*Цю драму я читав на вечірці в господі Іллі Шрага під час приїзду до Чернігова Марка Кропивницького. Він тоді зробив мені деякі сценічні уваги, якими я скористався*».

Ще 5 років автор працював над п'єсою і подав її до цензурного комітету. Роль Марусі Чураївни ще в першій редакції привернула увагу Марії Заньковецької.

У Чернігові також були написані комедії «Химерний батько», вже згадана «Дядькова хвороба», яку ставив у Києві Микола Садовський, «Драма без горілки» (вміщено у «Зорі» й збірнику Б. Грінченка «Хвиля за хвилею»), сатира-фантазія «У Гайхан Бея».

До цього ж періоду належать поезії В. Самійленка: гімн «Україна», «На печі», «Поет-віршошкряб», «По Шевченку», «Всеросійське свято», «Діалог Грінченка і Самійленка» та ін.

Після переїзду до Чернігова родини Михайла Коцюбинського в його домі творча інтелігенція міста збиралась на літературні вечори, активним учасником яких незмінно був і Володимир Самійленко. Коли за родинними обставинами поет покидає наше місто, він листується з чернігівськими однодумцями, ділиться з ними творчими здобутками.

У 1906 році Іван Франко з Михайлом Мочульським видають у Львові збірку друкованих і недрукованих поезій В. Самійленка під заголовком «Україні». У меморіальній бібліотеці Михайла Коцюбинського зберігся її примірник з дарчим написом літературного побратима.

Шанувальникам творчості Володимира Самійленка небагато відомо про його особисте життя. 1896 року поет одружився у Чернігові з Ольгою Степанівною Орешко-Якименко. Подружжя мало чотирьох дітей: двох доньок і двох синів.

Фото, зроблене у Чернігові на початку 1900-х років, зберегло щасливу мить безтурботного дитинства донечок Володимира Івановича Оленки і Галинки.

Коли родина Самійленків проживала у Добрянці, поет служив нотарем, а дівчатка навчалися у Чернігівській гімназії. Тяжкою втратою для батьків стала смерть маленьких синочків. Про це з болем повідомляє В. Самійленко у листі до Є. Чикаленка 22 червня 1911 року: «*Зараз мене спіткало велике горе, перед яким бліднуть і долги, і втрата всього майна. Позавчора вмер мій любий хлопчик, маленький ще, було йому рік і трохи більше семи місяців. Це була моя найдорожча дитина, найдорожча за все на світі, і її тепер немає…*

Це вже в мене в Добрянці вмирає друга дитина. Раніш теж умер хлопчик, але тому було тільки три місяці віку, і та смерть якось потроху забулась. А цю я не знаю, чи зможу скоро забути».

Чернігівщина залишила незглибимий слід у творчому й особистому житті Володимира Самійленка.

Про його перебування у нашому краї нагадують меморіальна дошка на приміщенні колишнього Чернігівського губернського земства, вулиця його імені у Добрянці, спогади сучасників – М. Грінченко, М. Могилянського та ін.

Нелегким було життя поета Володимира Самійленка, здобутки якого збагатили не лише вітчизняну, але і всесвітню літературу. Як відзначив свого часу Іван Франко, «…В нашім нервовім віці… просто благотворно смакувати духовні плоди такого поета». Ніколи смуток і безнадія безроздільно не володіли великим гуманістом, що вірив у краще покликання людини, в її здорове, оптимістичне призначення в житті.

Навіть у найглухіші часи загального занепаду В. Самійленко непохитно і твердо стояв на рідному національному грунті, невтомно працював для національної справи. Щирий і діяльний патріот незмінно залишався вірним високим ідеалам Правди і Волі для України, що завжди була головною у його серці.

Тетяна КУЗНЄЦОВА,
завідуюча відділом
музею-заповідника
М.М.Коцюбинського

Відзначили 100-річчя з дня народження Сергія Параджанова

«Легенда про Сурамську фортецю»

Фортеця – це не німі кам'яні стіни, а люди, які, жертвуючи власним життям, здатні самі стати незламними стінами для своєї Батьківщини. Мабуть, такими словами можна сформулювати основну ідею фільму Сергія Параджанова «Легенда про Сурамську фортецю». І в цьому контексті фільм, знятий 1984 р. за мотивами старовинної грузинської легенди, стає ще більш актуальним сьогодні.

Вічні сюжети, ідеї та образи майстерно втілені на екрані засобами міфопоетичного кінематографу заворожують і зворушують до глибини душі. Так, на одному подиху у затишній атмосфері минула чергова мистецька зустріч у музеї-заповіднику М. Коцюбинського. Під час неї гості музейної кінозали дізналися про чи не найтяжчий період у житті С.Параджанова – часи перебування у в'язниці, і про повернення у такий рідний йому світ кіно.

Цим поверненням і стала кінострічка «Легенда про Сурамську фортецю», створена на кіностудії «Грузія-фільм» за сценарієм В. Гігашвіллі та у режисерському співавторстві з Давидом Абашидзе. Яскравий національний колорит, експресивна гра акторів, виразність композиції кожного кадру і глибока символіка – те, що вирізняє фільми С. Параджанова. І цей фільм не став виключенням, викликавши захоплення і спонукаючи до роздумів.

«Сергій Параджанов: від казки до сповіді»

Першої лютневої суботи у затишній залі музею поціновувачі кінематографу зібралися на нову мистецьку зустріч «Сергій Параджанов: від казки до сповіді». За чашкою ароматного чаю гості заходу дізналися про останні роки життя митця. А ще переглянули кінострічку, що стала останньою повнометражною роботою талановитого режисера.

Кіноказка «Ашик-Керіб», знята у співпраці з Д. Абашидзе 1988 р. на кіностудії «Грузія-фільм», у своїй основі має класичний сюжет східного фольклору, у якому є все: любов і обман, подорожі і дива, гумор і сльози. І все це чудовий акторський колектив передає засобами пластики тіла, виразною мімікою і жестами, натомість діалоги переважно є закадровим доповненням до візуального ряду, стаючи допоміжними засобами розкриття сюжету. Кінострічка вирізняється і неповторним аудіовізуальним оформленням, завдяки якому глядач має змогу по-справжньому поринути у світ східних традицій і обрядів.

Після перегляду фільму пройшло традиційне обговорення, коли кожен міг поділитися своїми враженнями від побаченого і думками, які викликали ті чи інші образи кінострічки.

Обидві мистецькі зустріч відбулася в межах проєкту «Сергій Параджанов: небезпечно вільна людина» з нагоди 100-річчя митця.

Батурин — гетьманська столиця

Іноземні музиканти на службі в гетьмана

Військові музиканти – невід`ємна частина урочистого церемоніалу гетьманської держави ще з часів Богдана Хмельницького. Музиканти брали участь у військових справах, наприклад, сповіщали про небезпеку, підіймали бойовий дух перед битвою чи походом. Також вони супроводжували гетьмана чи козацьку старшину під час дипломатичних візитів, прийому іноземних делегацій та були присутніми в інших сферах соціально-побутового життя. Генеральна військова музика перебувала в розпорядженні гетьмана.

Ставши на чолі держави, Кирило Розумовський модернізував придворний церемоніал. За наказом гетьмана, 1752 р. на службу до військового оркестру було найнято кілька іноземців. У фондах Центрального державного історичного архіву України, м. Київ знайдено контракт від 24 лютого 1752 року з одним із трубачів, із якого дізнаємося про умови, за яких брали на службу до Генеральної військової музики у часи гетьмана Кирила Розумовського.

Цей контракт укладений із австрійцем Антоном (Антонієм) Тіцем та має 7 прописаних пунктів. Згідно першого пункту, тривалість договору – 3 роки і визначено посаду музики – «дійсного трубача». Наступний пункт прописує оплату, яка сягала 240 рублів на рік. Для порівняння: Йозеф Гайдн, австрійський композитор, який служив капельмейстром і композитором у приватному оркестрі графа Морціна, отримував близько 200 флоринів на рік. У 1761 році він почав працювати в Естергазі, в одній із найбагатших родин Австрії, де отримував 400 флоринів на рік. У співвідношенні 400 флоринів = 260 рублів, тобто капельмейстер в Австрії отримував коштів іноді менше, ніж звичайний трубач на службі Кирила Розумовського.

Оскільки музикантом був іноземець, то в контракті також прописувалися умови його приїзду й проживання. Так, дорога додатково не оплачувалась, музика мав їхати за власний рахунок. А ось належні умови проживання йому мав забезпечити роботодавець: надати музиканту житло («квартиру»), а також «дрова та свічки».

Питання фінансування також порушується у 6-му пункті контракту. Там знову зазначається, що дорогу музикант оплачує сам, але по приїзду роботодавець повинен давати кошти на харчування.

Відповідно до пункту 4, трубач щороку отримував новий буденний мундир, а також святковий мундир та «епанчу» (довгий та широкий плащ, декорований шиттям). Положення трубача 5-м пунктом контракту прирівнювалося до придворного унтер-офіцера, який вважався нижчим командним складом. Тому одяг генеральних військових музикантів був схожий на військовий мундир.

У останньому, 7 пункті прописувалося, би Антоній Тіц буде вільним і, якщо забажає, може повернутися до Відня. Проте дорогу додому він має оплачувати знову ж таки самостійно. Увесь термін служби музикант зобов'язується «слухняним та радісним бути».

Нижче у документ винесені помітки, що контракт підписаний власною рукою музиканта. У контракті міститься інформація, що на таких самих умовах були прийняті інші музиканти-іноземці: трубачі Себастьян Генн, Йозеф Ганнаур і литаврист Вінцеслав Лоренц.

Отже, з проаналізованого документа можна зрозуміти, що Кирило Розумовський активно залучав провідний європейський досвід не лише у державотворчій діяльності, а й в інших справах, зокрема, і музичних.

За дослідженням Євгена Славутича, у 1755 році іноземних музикантів вже не наймали на службу. Це означає, що надалі до складу музик наймали виключно українців. Можна припустити, що вищеназвані особи також навчали українців, готуючи їх до служби в державних оркестрах. Таким чином гетьман створював найбільш сприятливі умови для реалізації та розвитку українців у власній державі.

Анастасія НІКІТІНА

Василь Кочубей – ад`ютант в уряді гетьмана Павла Скоропадського

На початку XX ст. важливою складовою суспільно-політичною діяльності представників роду Кочубеїв, як й інших аристократичних родин, було перебування на державній службі. У цій статті мова піде про Василя Васильовича Кочубея (1892 – 1971), який свого часу зробив успішну військову кар'єру та став старшим осавулом гетьмана Павла Скоропадського і полковником Української Держави.

Василь Кочубей народився 10 березня 1892 р. в Згурівці Прилуцького повіту Полтавської губернії. Закінчив реальне училище у Царському Селі в передмісті Санкт-Петербурга. Додаткову освіту здобув у Відні. Розмовляв українською мовою, добре володів німецькою та французькою.

У 1911 р. Василь Васильович став добровольцем на військову службу. Вже наступного року успішно склав екзамени при Миколаївському кавалерійському училищі та отримав чин корнета і був направлений в 3-й ескадрон Кавалерградського полку. У 1914 – 1917 рр. – безпосередній учасник Першої світової війни. Перебуваючи на військовій службі, у 1916 р. отримав чин поручника та штабсротмістра. За проявлену мужність та героїзм, у 1914 р. був нагороджений орденом Станіслава III ст. з мечами та бантом, орденом Св. Анни IV ст. з написом «За хоробрість» та орденом Св. Володимира IV ст.

Василь Кочубей згадував про першу зустріч із Павлом Скоропадським: «...на війні я вперше побачив генерала Скоропадського 6 серпня 1914 року, під час Каушенського бою. Ніколи не забуду цього моменту! Незважаючи на сильний вогонь німецької піхоти, артилерії, він стояв на повний зріст і, будучи старшим з начальницьких осіб на цій найгарячішій ділянці бою, керував усіма перемішаними між собою частинами полків перших бригад 1-ї та 2-ї гвардійських кавалерійських дивізій. Безстрашність генерала справила на мене тоді дуже сильне враження!».

26 січня 1917 р. Василь Кочубей закінчив курси 1-ї черги Імператорської Миколаївської академії. Того ж року він був направлений до 34-го артилерійсь-кого корпусу генерала Павла Скоропадського та призначений його старшим ад'ютантом.

Кочубеї та Скоропадські мали родинні зв'язки. Дід гетьмана Павла Ско-ропадського через прилуцьку козацько-старшинську гілку Марковичів доводився батьку Василя Васильовича Кочубея троюрідним дідом по жіночій лінії. Також дружина Павла Петровича, Олександра Дурново, – донька княгині Марії Кочубей. Про це В. Кочубей згадує у своїх спогадах, які опублікував у журналі «Військова бувальщина»: «Дивно виходить у цьому світі: з П. П. Скоропадським ми були сусідами по Глухівському повіту Чернігівської та Прилуцькому – Полтавської губерній, а дід мій і батько Павла Петровича були великими друзями. Але до виходу мого в полк мені ніколи не доводилося з ним зустрічатися».

Василь Кочубей, ад'ютант гетьмана Павла Скоропадського, серед членів Штабу гетьмана (перший зліва). 1918 р.

У жовтні 1917 р. на Всеукраїнському з'їзді вільного козацтва Павла Ско-ропадського обрали отаманом, а Василя Кочубея – генеральним писарем. Того ж року було проведено українізацію 34-го корпусу та перейменовано в 1-й Український корпус. Вже у грудні 1917 р. отаман здав командування корпусом генералу Я.Г. Гандзюку, натомість Василь Кочубей звільнився зі служби.

29 квітня 1918 року в Києві відбувся Всеукраїнський хліборобський конгрес, який проголосив Павла Скоропадського гетьманом усієї України. Створюючи новий уряд, гетьман долучив і Василя Кочубея, якого вважав за людину «вповні певних поглядів у сенсі необхідності запроваджувати порядок, а не анархію». Василь Кочубей був призначений особистим ад'ютантом гетьмана.

17 серпня 1918 р. гетьман відправив до Німеччини вищу делегацію: голову ради міністрів Ф. Л. Лизогуба, заступника міністра закордонних справ О. О. Палтова та секретаря делегації В. Кочубея. Вони провели ряд зустрічей з представниками уряду Німеччини та обговорили економіч-ноторгівельні й політичні проблеми. Василь Васильович був довіреною особою гетьмана та віддано служив до падіння Гетьманату 14 грудня 1918 р.

У 1920 р. Василь Кочубей з дружиною Софією та донькою Варварою, емігрував до Франції. Згодом родина переїхала до Німеччини і мешкала в м. Нейфен.

У 1923 р. Кочубей значився як один із керівників Українського національного товариства. Певний період був співробітником журналів «Вартовий» та «Військова бувальщина».14 березня 1971 р. Василь Васильович помер. Похований в Нейфені (Німеччина).

Руслана ОГІЄВСЬКА

Формування колекції тканин у фондовому зібранні

Цінною колекцією у фондовій збірці Національного заповідника «Гетьманська столиця» є вироби з тканини, що несуть інформацію про історико-етнографічний регіон Полісся, є виразником давніх українських народних традицій та звичаїв.

Історія формування фондової колекції заповідника тісно пов'язана з історією створення та функціонування закладу. Батуринський державний історико-культурний заповідник «Гетьман-ська столиця» був створений у 1993 році на базі історико-краєзнавчого музею, фондова колекція якого формувалася протягом майже тридцяти років.

Перші надходження виробів з тканини до Батуринського музею відбулися у далекому 1975 році і на час створення заповідника колекція тканини нараховувала 196 музейних предметів. Це були переважно предмети жіночого, рідше чоловічого одягу та побутова тканина.

За наступні 30 років діяльності заповідника колекція збільшилась у 10 разів і на сьогодні становить близько 2 тис. одиниць зберігання. Це народний одяг, церковне облачення, меморіальні речі та предмети інтер'єрно-побутового призначення. Найбільшим розділом збірки є одяг – понад 800 музейних предметів, рушники – 506 одиниць. Решту становлять побутові речі: доріжки, панно, килими, наволочки, підзорники, настільники, рядна, скатертини, серветки, картини тощо. Предмети з тканини виготовлені різними техніками: ткання, шиття, плетіння. Більшість з них, понад 1 тис. одиниць зберігання, оздоблені вишивкою багатої колірної гами з квітково-рослинним та геометриним орнаментами. Серед вишивальних технік присутні: хрестик, півхрестик, вирізування, гладь, низь, мережка тощо.

Основним джерелом поповнення фондової колекції тканини є етнографічні експедиції по збору предметів музейного значення серед жителів Батурина, навколишніх сіл та населених пунктів району, області. Найбільша кількість експедицій була проведена в 2005 – 2009-х роках, коли було обстежено значну територію Чернігівської та Сумської області, віднайдено значну кількість унікальних за своїм походженням та культурним значенням музейних предметів з тканини – близько 900 одиниць зберігання.

Колекція поповнюється і шляхом отримання предметів у дар. За підтримки Міністерства культури у 2006 році Дирекцією художніх виставок України було передано авторську роботу Олени Попової – рушник «Мамина вишня в саду». Роботи цієї майстрині добре знані в Україні та за її межами. Вони експонувалися в Туреччині, Новій Зеландії, США. У 2008 році народний художник України Сергій Нечипоренко створив хоругву у манері кролевецького переборного ткацтва з написом «Батурину. Ми були, ми є, ми будемо» і подарував її до фондового зібрання. Сьогодні у фондовій колекції заповідника зберігається 81 одиниця зразків творчого доробку цього майстра: рушники, плахти, декоративні тканини, скатертини, панно, настільники, килими, проеки.

У колекції заповідника представлені і меморіальні речі. Серед них особисті речі Олександра Згурського, який у 1973 – 1995 роках займав посаду голови Батуринської селищної ради. Розуміючи значення історичної спадщини Батурина, він ініціював реставрацію Будинку генерального судді Василя Кочубея, де у 1975 році було засновано Батуринський історичний музей. З його ініціативи також двічі розпочиналася реставрація палацу гетьмана Кирила Розумовського.

Пам'ятки фондової збірки тканини неодноразово залучалися до численних виставок у стінах музеїв заповідника та експонувалися за межами Батурина: у Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана, Національному історикокультурному заповіднику «Качанівка», Обласному історико-меморіальному музеї-заповіднику Пантелеймона Куліша «Ганнина Пустинь» та інших.

Неповторні зразки музейних пред-метів з тканини у фондовій колекції Національного заповідника «Гетьманська столиця» дають багатий інформаційний матеріал для дослідження культури, традицій, побуту та способу життя української нації.

Людмила БІЛОУС

Автори публікацій – наукові співробітники Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»

Єдність трьох муз

220-річчя з дня народження Миколи Маркевича

Альбом «Качанівка» був започаткований у 1830- х роках 19 століття першим власником маєтку з роду Тарновських – Григорієм Степановичем.

В книзі автографів «Качанівка» 608 автографів. Нині цей альбом зберігається у Чернігівському історичному музеї імені В. В. Тарновського (молодшого).

Серед цих автографів відомі прізвища Шевченка, Гоголя, Костомарова, Рєпіна, а також автографи у вигляді букви «Ж» трьох видатних особистостей: (Михайла Глинки, Василя Штернберга та Миколи Маркевича). Ці перехрещені автографи символізують єдність трьох муз: музики, живопису і поезії.

В Качанівці доволі часто бував український історик і етнограф, музикант і композитор Микола Андрійович Маркевич. Усі свої таланти та здібності він сповна встиг проявити за коротке, але яскраве й насичене життя.

Народився в селі Дунаєць на Чернігівщині (тепер Глухівський район, Сумська область), виходець із давнього роду Марковичів (Маркевичів). Його батько Андрій Маркевич, онук віце – канцлера В. Кочубея, деякий час служив перекладачем у колегії іноземних справ у Дрездені і Константинополі. Пізніше у своїй садибі займався бджільництвом, садівництвом. Двоповерховий кам'яний будинок був оточений великим фруктовим садом і пасікою. Цю любов до природи він привив і своєму синові.

Початкову освіту Микола Андрійович отримав у Прилуках у відомого місцевого педагога П. Білецького-Носенка. Потім закінчив курс у пансіоні Головного педагогічного інституту в Петербурзі, де навчався разом із майбутнім композитором Михайлом Глинкою.

Маркевича чекала військова кар'єра, однак 1824 року за вимогою батька він поселився в селі Турівка (нині Згурівський район Київської області) та підтримував тісні зв'язки з літературними колами столиці. У цей час він надрукував свої переклади Дж. Байрона. Але найбільшу відомість приніс йому збірник «Українські мелодії» (1831), наповнений українськими мотивами, збагаченими народною поезією.

Проживаючи в Турівці, Микола Маркевич зібрав велику колекцію з історії України і написав «Історію Малоросії», яка зробила ім'я автора ще більш відомим, однак викликала бурхливу полеміку. Адже автор захищав національну гідність українців, їх право мати самостійну історію.

Не отримавши систематичної спеціальної музичної освіти, Маркевич зумів проявити себе в музичній творчості. У сім'ї Маркевича всі були неабиякими музикантами-аматорами. Дід грав на органі, батько (який вчився у свій час з поетом В. Жуковським), грав на фортепіано. Для матері справжньою насолодою були заняття музикою і читанням. «Значний оркестр і співецька були заведені за її бажанням», згадував Маркевич про матір. У 1836 році Маркевич організував оркестр з кріпаків, багато з інструментів і навіть піаніно були зроблені руками кріпаків.

У біографічних записках Маркевич згадував: «Жага до народних звеселянь, повір'їв, старовинних звичаїв і піднесеності свят були у мені з ранніх років. Це дає поезію життя. Я любив брати участь в хороводах, в сівбі маку, в перепілоньці, в журавлі, в горюдубі». «Я часто слухаю через річку…пісні… так я вивчив і наспіви, такі надзвичайно мелодійні».

У автобіографічних творах (мелодія «Бандурист» і «Бандуристу, син народився»») образ народного співця Маркевич створив одним із перших в українській романтичній поезії. До всіх своїх творів він сам писав ноти музики. Так видана була збірка в 1840 році «Народні українські наспіви, написані для фортепіано Миколою Маркевичем». Лев Жемчужников став власником цілої рукописної збірки українських народних пісень і дум з нотами, написаними власноруч М. А. Маркевичем, але які не були надруковані. Лев Жемчужников згадував: «Микола Андрійович часто гостював у Сокиринцях, де йому завжди були раді не тільки рідні, а й знайомі. Бувало, входить з люлькою в роті, задоволений і щасливий, кучері його сиві майорять, сам сяє, як сонце, і все навколо нього пожвавлюється».

Микола Андрійович підтримував взаємини з багатьма відомими українськими діячами, зокрема з М. Гоголем, Є. Гребінкою, І. Котляревським, М. Максимовичем, Т. Шевченком. 1847 року поклав на музику вірш Т. Шевченка «Нащо мені чорні брови». Звертався Шевченко до Маркевича і по фахову пораду, працюючи над поемою «Гайдамаки» та над офортами на історичну тематику.

Маркевич поставив за мету підготувати і видати першу українську енциклопедію (енциклопедичний словник), аби в ній усі охочі могли знайти історичну, географічну, статистичну інформацію про Україну, біографії видатних особистостей.

Упродовж десяти років написав понад сто тисяч статей для енциклопедії, систематизував їх за алфавітом. Загалом підготував для публікації 11 томів по 600 сторінок кожен. Саме Маркевич долучився до укладення українського словника зі 45 тисяч слів, а також прислів'їв, приказок, пісень, казок, листів і літописів. Отримавши у спадок велику родинну бібліотеку, він заледве не з юнацьких літ її поповнював. Був відомим колекціонером давніх історичних документів, тож створив у Турівці великий історичний архів із рідкісними стародруками, гетьманськими універсалами, листами видатних діячів. Архів налічував понад дванадцять тисяч рукописів українською, польською, французькою, німецькою, татарською мовами. Тут були документи гетьманів Івана Скоропадського, Кирила Розумовського, Кочубеїв; матеріали з книгозбірні Петра Рум'янцева в с. Ташані Переяславського повіту. Понад чотири тисячі томів бібліотеки Маркевича та частину рукописів придбав український меценат і благодійник Григорій Галаган для колегії Павла Галагана.

Найбільшої слави Маркович зажив як історик, збирач архівних документів про наше минуле. Спадщина цієї багатогранної людини дорогоцінна нам, передовсім, величезним архівом і опублікованою п'ятитомною «Історією Малоросії». Це, зокрема, безцінне (мало не єдине) джерело для пізнання свого родоводу нащадкам української еліти XVII століття. Там – докладні списки князів, козацьких гетьманів, полковників. Подано реєстр полків і сотень в Україні. А ще – хронологічна таблиця подій в Україні, битв, у яких брали участь українці.

З 1833по 1853 рік історик жив на Чернігівщині. У цей час, особливо в 30 – 40 роки, він часто відвідував мальовничий куточок нашого краю – маєток Качанівку. Власник садиби Григорій Тарновський доводився двоюрідним дядьком дружині Миколи Маркевича – Уляні і був у них весільним батьком. Не дивно, що, буваючи в Малоросії, він жодного разу не минав Качанівку та своїх добрих знайомих і родичів Тарновських, які йому були завжди раді.

З 1850-го року Маркевич почав тяжко хворіти. Помер у 1860 році. Похований у родинному склепі при церкві Всіх Святих, у виплеканому ним саду на березі річки Перевід, навпроти села Турівки Прилуцького повіту. З дружиною вони мали п'ятьох синів, з яких відомо тільки про старшого, Андрія, що він прожив 77 років.

Громадськість України ніколи не забуде свого співвітчизника, який вніс значний внесок у розвиток української культури, шануватиме пам'ять видатного лицаря історичної науки.

Олена ТРОХИМЕНКО,
організаторка екскурсій
Національного історико-культурного
заповідника «Качанівка»

Галина Кальченко

4 лютого 98 років тому в м. Борзні на Чернігівщині народилася Галина Кальченко, видатна українська скульпторка (1926 – 1975).

«Я найбільше боюся не встигнути зробити те, що можу, що повинна зробити.», говорила Галина Кальченко. За 49 років життя вона встигла багато. Її роботи є в Україні і за кордоном.

Вона працювала в різних жанрах: проектувала пам'ятники, створювала станково-виставкові скульптури, робила портрети, меморіальні дошки. Створювала, переважно, портрети діячів української культури – письменників, художників, композиторів, своїх колег-скульпторів.

Галина Кальченко вчилася на архітектора, але з четвертого курсу Київського художнього інституту (нині – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури) перевелася на перший курс скульптурного факультету.

Працювала в галузі станкової і монументальної скульптури. Її матеріалами були бронза, граніт, мармур, тонований гіпс, майоліка, оргскло.

Особливе місце у творчості скульпторки посідав образ Лесі Українки, над яким вона працювала упродовж усього мистецького життя. Вона створила понад десять пам'ятників поетесі, зокрема в Каневі, Колодяжному на Волині, Ялті, Сасскатуні (Канада). Найвідоміша її робота – пам'ятник Лесі Українці, встановлений в Києві у 1973 р.

Галина Кальченко допомагала колегам відкривати майстерні для роботи. «У той час навіть цвяхи були дефіцитом. У поїздках по Україні ми обов'язково заходили в якесь сільпо і купували цвяхи. Мій тато говорив, що на нових майстернях треба встановити меморіальну дошку «Споруджено завдяки зусиллям і здоров'ю, яке Галина Кальченко поклала на цю будівлю.». Причому робила вона це заради колег (у неї вже була майстерня)», згадувала донька видатного художника Михайла Дерегуса – скульпторка Наталя Дергус.

Галина Кальченко, вже важко хвора, встигла закінчити бюст Івана Котляревського в Києві, а допрацювати колонаду заповіла скульптору Анатолію Фуженку. До відкриття монумента в сквері на Лук'янівці вона не дожила.

Скульптором став і син Галини Кальченко – Микита Кальченко.

«Чернігівщина в житті славетних»

Виставка живопису «Легенди та міфи Чернігова»

За результатами Відкритого міського конкурсу пленерного живопису «Легенди та міфи Чернігова», 2 лютого відбулася презентація виставки робіт переможців конкурсу у приміщенні Колегіуму Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній».

Організатори конкурсу: Управління культури та туризму Чернігівської міської ради та Комунальний заклад позашкільної мистецької освіти «Чернігівська художня школа».

Момот Софія. Янгол Іллінської церкви. Чернігівська художня школа

У 2023 році в конкурсі взяли участь учні таких мистецьких навчальних закладів: «Чернігівська художня школа»; «Чернігівська міська школа мистецтв імені Любомира Боднарука»; «Михайло-Коцюбинська школа мистецтв»; «Корюківська мистецька школа ім. О.С. Корнієвського» Мистецька школа імені Марії Заньковецької, м. Ніжин.

До експозиції виставки робіт переможців конкурсу увійшло 24 учнівських роботи, а саме:

Кильова Ярослава. На Валу. Мистецька школа імені Марії Заньковецької, Ніжин

Макаренко Дар'я. Легенда про птаха Сирім. Чернігівська художня школа

на сюжети легенд та міфів Чернігова, а також живописні етюди із зображенням сакральної архітектури і мальовничих місць історичного міста.

У Чернігові перейменували ще 21 вулицю та три провулки

Депутати Чернігівської міської ради проголосували за перейменування ще 24-х вулиць та провулків міста. Рішення ухвалене на засіданні 37-ої (позачергової) сесії Чернігівської міської ради VIII скликання 8 лютого.

У результаті військового вторгнення російської федерації та тимчасової окупації державою-агресором частини території нашої держави виникла необхідність захисту інтересів країни у всіх сферах діяльності, у тому числі й перейменуванні об'єктів топоніміки. Рішення міської ради приймається з метою проведення політики очищення міського простору від топонімів, що звеличують, увіковічують, пропагують або символізують російську федерацію та республіку білорусь.

Одна з центральних вулиць Чернігова, що досі носила ім`я російського письменника Льва Толстого, відтепер названа на честь видатного кінорежисера українського і світового кіно, письменника Олександра Довженка, уродженця Сосниці на Чернігівщині. Вулиця з`єдує дві історичні частини древнього Чернігова: княжий Дитинець – Вал і Болдину гору (на фото).

Тож, згідно з рішенням міськради здійснено такі перейменування (вказуємо попередню назву і нову, виділену шрифтом).

1-ї Гвардійської Армії – **Національної Гвардії;**
8-го Березня – **Натана Рахліна;**
Банченкова – **Джеймса Мейса;**
Бланка – **Князя Давида Святославича;**
Галанова – **Медиків;**
Матросова – **Степана Подобайла;**
Менделєєва – **Володимира Івасюка;**
Миколи Неборака – **Автозаводська;**
Мічуріна – **Симиренків;**
Довженка – **провулок Київський;**
Поліни Осипенко – **Семена Лощенка;**
Провулок Бойовий – **провулок Семена Лощенка;**
Разіна – **Експертна;**
Савчука – **Паркова;**
Смирнова – **Кастуся Калиновського;**
Провулок Смирнова – **провулок Кастуся Калиновського;**
Стратилата – **Патріарха Мстислава;**
Толстого – **Олександра Довженка;**
2-й провулок Толстого – **провулок Болдинський;**
Тургенєва – **Задорожна;**
Ударна – **Добрянська;**
Федоровського – **Політехнічна;**
Чкалова – **Київська;**
Чудінова – **Христини Алчевської.**

Робоча група з перейменування вулиць Чернігова створена у квітні 2022 року на базі управління культури та туризму Чернігівської міської ради. За її рекомендаціями в місті перейменовані 54 вулиці та 23 провулки.

Календар березня

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових видала щорічний календар «Знаменні і пам'ятні дати Чернігівської області на 2024 рік». Укладачі: Л. Студьонова, І. Каганова. Відповідальний за випуск Ю. Соболь. Друкуємо частину календаря на березень.

БЕРЕЗЕНЬ

1 – В м. Прилуки народився Олександр Мусійович Щербина (1874 – 1934), психолог, професор, один із ініціаторів створення у Прилуках педтехнікуму і краєзнавчого музею.

Народився Леонід Михайлович Отрюх (1929 – 2007), театральний режисер, заслужений артист України, поет, лауреат премії імені М. Коцюбинського, режисер обласної філармонії.

2 – В с. Богданка на Новгород-Сіверщині (за ін. даними в Тулі) народився Костянтин Дмитрович Ушинський (1824 (за ін. даними 1823) – 1871), письменник, педагог українського походження. Глава родини Д. Г. Ушинський у 1832 р. через призначення суддею перевіз сім'ю до Новгорода-Сіверського, де минуло минули дитинство й ранні юнацькі роки майбутнього педагога. Тут він закінчив місцеву гімназію. Похований К. Д. Ушинський у Києві, на березі Дніпра, у Видубецькому монастирі. У Новгороді-Сіверському йому споруджено пам'ятник.

6 – В с. Заудайка Прилуцького р-ну народився Микола Іванович Борщ (1939), інженер-металург і конструктор, один із засновників товариства «Чернігівське земляцтво в Києві», лауреат премії ім. М. Коцюбинського.

8 – В Ніжині народився Іван Георгійович Спаський (1904 – 1990), доктор історичних наук, засновник вітчизняної наукової нумізматичної школи. Випускник Ніжинської класичної гімназії та Ніжинського інституту народної освіти. Репресований. Реабілітований 1956 р. Жив у Ленінграді. Працював в Ермітажі на посаді головного хранителя відділу нумізматики. З 2012 р. у Ніжині проводяться «Спаські читання».

9 – Народився Тарас Григорович Шевченко (1814 – 1861), геніальний український поет і художник. Життям і творчістю пов'язаний з Чернігівщиною.

11 – Народився Олег Павлович Васюта (1949), диригент-хормейстер, музикознавець, історик, кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, автор низки книжок з історії музичної культури Чернігівщини.

13 – В Прилуках народився Віктор Андрійович Субботін (1844 – 1898), лікар-гігієніст, професор медичного факультету Київського університету. За видатні досягнення в науці нагороджений орденами Святої Анни і Станіслава II ступеня.

В Чернігові народився Володимир Володимирович Ткаченко (1964), випускник і викладач (1989 – 2006) Чернігівського державного педінституту ім. Т. Шевченка, доктор історичних наук, автор видань і публікацій з історії України і Чернігівщини, професор Лондонської академії науки та бізнесу.

16 – В 1669 р. Батурин обрано гетьманською столицею.

Народився Георгій Крискентійович Лукомський (1884 – 1952), мистецтвознавець, архітектор-художник, дослідник садиб у Батурині, Козельці, Сокиринцях, Стольному. Описав їх в книзі «Українські садиби».

18 – В с. Вересоч Чернігівського р-ну народився Василь Опанасович Мурашко (1894 – 1976), військовий льотчик, командир Київського авіаційного загону Повітряного флоту Української Народної Республіки, останній начальник Управління Повітряного Флоту УНР (1921 – 1922). Емігрант. Помер у Чехії.

В Чернігові у великий родині Вербицьких-Вороних народився Марко Миколайович Вороний (1904 – 1937), український поет. Репресований і розстріляний в урочищі Сандармох (Карелія).

19 – В Козельці в родині вчителів народився Володимир Олександрович Неговський (1909 – 2003), доктор медичних наук, творець першого у світі інституту загальної реаніматології, лауреат Державної премії СРСР, член-кореспондент Французької (Тулузької) Академії наук і мистецтва, Словенської академії, доктор Познанської медичної академії, член Європейської ради з реанімації, номінант на Нобелівську премію.

21 – В с. Вертіївка Ніжинського р-ну народився Юрій Михайлович Мушкетик (1929 – 2019) – прозаїк, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка, премії ім. М. Коцюбинського, Герой України. Жив і помер у Києві.

24 – На хуторі Скринному Прилуцького повіту народився Михайло Іванович Демков (1859 – 1939), педагог, учений. Закінчив Ніжинську гімназію і Київський університет. Викладав у Чернігівській жіночій гімназії. У 1920 р. оселився у Прилуках. Працював викладачем у педагогічному технікумі.

30 – В с. Мазепинці під Білою Церквою на Київщині народився Іван Степанович Мащепа (1639 – 1709), військовий та політичний діяч, меценат, гетьман України. Резиденція гетьмана була в Батурині. Здійснив значні доброчинні фундації на Чернігівщині.

Повідомляє Служба безпеки України

За матеріалами СБУ винесено вирок редактору луганської газети, який публічно закликав приєднатися до рф

За матеріалами Служби безпеки України до 5 років позбавлення волі заочно засуджено редактора проросійського видання «Сватовский вестник», який публічно закликав приєднатися до рф.

Розслідуванням встановлено, що зрадник Сергій Кривонос влітку 2022 року добровільно перейшов на посаду редактора газети, яка належить «холдингу» пропагандистських ЗМІ «Луганьмедиа».

Під його редагуванням на шпальтах газети публікуються агітаційні матеріали на підтримку росії та окупаційної влади.

Перебуваючи на «посаді» та виконуючи вказівки окупантів, ворожий пропагандист через соціальні мережі та телеграм-канали публічно закликав громадськість взяти участь у референдумі та проголосувати за приєднання тимчасово окупованої території Луганської області до складу держави-агресора рф.

За рішенням суду зрадника визнано винним за ч. 1 ст. 110 (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України) Кримінального кодексу України. Йому призначено покарання – 5 років позбавлення волі.

Наразі колаборант перебуває на тимчасово окупованій території Сходу України. Співробітники Служби безпеки проводять комплексні заходи для притягнення його до відповідальності.

Розслідування злочинної діяльності ворожого поплічника проводилось співробітниками СБУ у Чернігівській області за процесуального керівництва Чернігівської обласної прокуратури.

За матеріалами СБУ довічне ув'язнення отримав російський комбат, який закатував українського воїна під час окупації Чернігівщини

За матеріалами Служби безпеки України до довічного ув'язнення заочно засуджено російського загарбника, який вчиняв воєнні злочини у період тимчасової окупації частини північних регіонів України.

Засуджений – майор Даніл Коблік – командир батальйону 74-ї окремої мотострілецької бригади зс рф (м. Юрга, Кемеровська область).

За даними досудового розслідування у березні 2022 року він командував окупаційним підрозділом, який брав участь у захоплені селища Лукашівка на Чернігівщині.

Під час каральних рейдів на території населеного пункту рашисти взяли у полон українського військового, а також викрали трьох місцевих мирних жителів.

Потерпілих ув'язнили в одному із захоплених гаражів, де російські загарбники облаштували катівню.

Коблік особисто «допитував» українського військовополоненого, застосовуючи до нього жорстокі тортури. Таким чином рашист намагався «вибити» з українця розвіддані про Сили оборони на території регіону. Однак, не отримавши жодної інформації, росіянин розстріляв українського воїна з автоматичної зброї.

Під час катування інших ув'язнених з метою отримати інформацію щодо знаходження на території селища військовослужбовців ЗСУ та прихованої зброї, Коблік здійснював постріли з автомата над головами потерпілих.

На підставі зібраних слідчими СБУ доказів, суд визнав окупанта винним за за ч.2 ст. 438, ч. 1 ст. 438 (порушення законів та звичаїв війни) Кримінального кодексу України. Його засуджено до довічного ув'язнення.

Наразі злочинець переховується від правосуддя на території рф і тимчасово захопленій частині України. У зв'язку з цим Служба безпеки проводить комплексні заходи для притягнення його до відповідальності.

Розслідування проводили співробітники СБУ Чернігівської області у взаємодії з Управлінням стратегічних розслідувань ДСР Національної поліції України за процесуального керівництва Чернігівської обласної прокуратури.

За матеріалами СБУ до 8 років тюрми засуджено організатора каналу торгівлі людьми

За матеріалами Служби безпеки України до 8 років позбавлення волі засуджено організатора злочинної групи, яка займалась «вербуванням» українців призовного віку для заробітків на нелегальному бізнесі.

Співробітники СБУ спільно з Національною поліцією затримали зловмисників у листопаді 2022 року.

Встановлено, що організатор та інші учасники групи, діючи відповідно до заздалегідь розробленого плану, підшукували «клієнтів» серед громадян призовного віку. У подальшому, користуючись скрутним матеріальним становищем співвітчизників, ділки пропонували їм фінансову допомогу та сприяння у вирішенні питань щодо виготовлення документів для нелегального виїзду за кордон та «працевлаштування».

Зловмисники втягували громадян України у злочинну діяльність, яка полягала у переправленні нелегальних мігрантів з Середньої Азії до країн ЄС морським шляхом.

У результаті, більшість потерпілих від дій ОЗУ опинялися за гратами у країнах ЄС. А факт участі українців у подібних злочинних схемах негативно впливав на імідж нашої держави на міжнародній арені.

За рішенням суду організатора визнано винним за ч. 3 ст. 149 (торгівля людьми, вчинена організованою групою) Кримінального кодексу України. Йому призначено покарання – 8 років позбавлення волі.

Викриття злочинної діяльності проводили співробітники СБУ у Чернігівській області у взаємодії з Національною поліцією за процесуального керівництва Чернігівської обласної прокуратури.

Прилуцька міська центральна бібліотека ім. Любові Забашти

Представлення творчості Олени Грицюк

8 лютого в бібліотеці відбулось знайомство з членкинею Всеукраїнської творчої спілки Конгрес літераторів України, Спілки архітекторів України, об'єднання художників «Деснянська Палітра» Оленою Грицюк та презентація її книги «Чернігів – 2022. Війна цивільними очима». Книга як свідчення блокади Чернігова, представлена на сайтах Польського інституту літератури та Інституту історії України Академії наук України, була на міжнародних книжкових ярмарках у Франкфурті-на-Майні, Києві, Мюнхені. Видана у видавництві «Ранок» накладом 2000 екземплярів, ця ошатна книга доповнена графікою авторки.

Пані Олена провела «Мальовану прогулянку Черніговом» ілюстраціями на екрані до книги, що створює зараз. Сюрпризом були два пейзажі, як початок «Мальованої прогулянки Прилуками».

Українська бібліотека у Варні – нова ініціатива письменниці для понад 8000 українців на чужині через війну. Прилуцькі письменники подарували туди 5 книжок.

Виставка ілюстрацій до ще одної книги «Списку українською «Історії слов'яноболгарської» Паїсія Хілендарського в літо 2023», що готується до друку, привернула увагу наших художників епічністю в мініатюрах. Паісій – перший болгарський Будитель, що дав потужний імпульс самосвідомості і боротьбі за Незалежність Болгарії. Олена знайшла багато аналогій з українською сучасністю і доповнила власний переклад зі староболгарської коментарями з біженецького життя.

Директорка бібліотеки Людмила Зубко зазначила, що подарована книга «Чернігів – 2022. Війна цивільними очима» – потрібне доповнення фонду закладу.

«Суботи у Коцюбинського»: Микола Будлянський представив нову книгу поезій

Триває цікавий проєкти «Суботи у Коцюбинського». Ним Чернігівський музей класика і обласна організація Національної спілки письменників України відродили знамениті колись літературно-мистецькі зустрічі в домі класика.

10 лютого тут відбулося представлення нової книжки поезій відомого чернігівського журналіста, прозаїка, поета Миколи Будлянського «На рушниках натомлених вітрів». Наприкінці минулого року автор відзначив 70-річчя. Тоді ж гарнисм подарунком до ювілею стала видана в Чернігові ця книжка. Ведуча проєкту, заступниця голови обласної організації НСПУ Валентина Громова запросила ювіляра і гостей в затишну залу Музею. Від імені його керівництва присутніх привітала Інна Аліфіренко. Потім Микола Будлянський читав свої поезії, ділився роздумами про літературу.

Автора привітали літератори Надія Галковська, Надія Яременко, Ганна-Верес-Демиденко, Любов Борисенко з Коропа.

Вітали і поетеса з Прилук Світлана Коробова та редактор нашої газети Петро Антоненко, котрий зазначив, що поезії Будлянського постійно друкуються в обох його газетах, нашій і літературно-мистецькій «Струна». Далі співавтори представили свою другу спільну книжку поезії і прози «Магія зимової весни».

Пам`яті Миколи Ткаченка

12 лютого 1948 року на Полтавщині народився Микола Ткаченко (Чорновус), поет, журналіст, член Спілок письменників та журналістів.

Понад 30 років життя віддав Прилуччині. Пам'ятаємо його як редактора газети «Правда Прилуччини», як автора книг «В обіймах саду», «Спілих вишень тепло», «На межі протиріч».

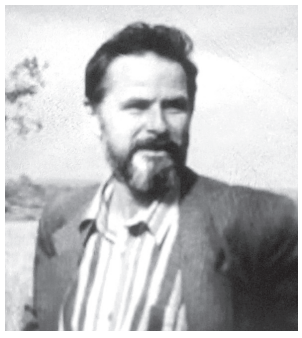

У 2006 році земні дороги Микола Никифоровича обірвалися. Але книги продовжували виходити, завдяки дружині Ніні Ткаченко. У 2008 році світ побачила книга «Благослови моє ім'я», у 2013 році – «Сонце сходить для тебе».

Пам'ятаємо і перечитуємо твори прилуцького поета.

Запрошуємо прилучан зануритись у поетичне слово Миколи Ткаченка.

пам'яті Миколи Ткаченка (Чорновуса) «Не пересохне пам'яті ріка». Зібрались друзі, рідні, шанувальники його творчості.

Головним меседжем зустрічі був образ Миколи Ткаченка як найбільшого патріота своєї доби. Дружина поета Ніна Яківна Ткаченко згадувала ті моменти і епізоди життя, коли писались знамениті вірші «Українці мої!», «І Криму хочеться і сала», «Горить! Горить моя свіча…». Онука поета Дарина згадувала настанови Миколи Никифоровича, які і зараз допомагають їй працювати із словом. До сімейних спогадів у відеозаписі долучилась і старша донька поета, членкиня Національної спілки письменників України Олеся Білоцвіт, яка прочитала власні присвяти батькові.

Директорка книгозбірні Людмила Зубко у своєму виступі наголосила на актуальності та глибокій ідейності творів поета-земляка.

Протягом зустрічі кожен із присутніх читав поезії поета та ділився спогадами про нього.

Вечір пройшов по-домашньому затишно на березі пам'яті поета-патріота, філософа і лірика Миколи Ткаченка.

Микола ТКАЧЕНКО

Дев'яте вересня

В Стусу, українському поету, котрого замордували у в'язниці 9 вересня 1989 р.

Боюсь чужої доброти,
як підлості чи зради.
Та шляхом тим пройду, як ти,
крізь смерті чорні грати.

Боюся тихої ходи,
що в ланцюгах печалі,
щоб не стоптать твої сліди,
високої моралі.

Боюсь торкнутися весни
зашерхлими руками…
Несу
поклін свій
від Десни
До Байкової
брами.
09. 06.1998

* * *

Не вкрадь,
не вдар,
не обезсудь.
Запам'ятай:
є честь,
є суд.
Не гнись,
не кланяйсь,
не гордись.
Не кулі –
зради стережись.

Ніна ТКАЧЕНКО

Спасибі всім за цю хвилю шанобливості, адресовану моєму покійному чоловіку Миколі Ткаченку (Чорновусу)!

Він би подивувався, що його ще пам'ятають!

І порадів би, що є нагода побувати серед живих! Адже до своєї творчості ставився самокритично, іронічно підсміюючись:

«Я ще собі не склав ціни -
курчат рахують восени...»

А в 58 земних років настала його остання осінь...

Чернігівський академічний обласний музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка

Афіша лютого

16 – «Кайдашева сім`я». 18.00.
18 – «Бука». 18.00.
22 – «Тато в павутинні». 18.00.
23 – «Гріх». 18.00.
24 – «ВПО». 18.00.
25 – «Різдво. Різдво. Різдво!!!». 12.00.
25 – «Ніч перед Різдвом». 18.00.
29 – «Чарлі Гордон – ідіот». 18.00.

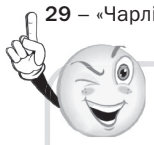

Корисні поради

- Коли між дошками паркету утворюються щілини, їх необхідно насамперед прочистити за допомогою тонкого дроту, а потім акуратно замазати, використовуючи замазку, яку готують з дрібної березової або дубової тирси, змішуючи зі столярним клеєм.
- У шафі відсутня нормальна циркуляція повітря, що суттєво погіршує запах. Кілька способів його позбутися.
- Туалетною водою обробляємо шматочок вати і залишаємо його на кожній поличці.
- Будь-яке туалетне мило має стійкий запах, здатний покращити аромат шафи. Потрібно просто покласти брусок мила у шафу.
- Зарадить і пакетик ваніліну. Особливо якщо голкою зробити пару проколів, щоб аромат краще виділявся.

Літературні зустрічі

У Мені, в публічній бібліотеці громади, 8 лютого пройшла творча зустріч з читачами засновника і редактора нашої газети «Світ-інфо», а також обласної літературно-мистецької газети «Струна» Петра Антоненка. Гість розповів про обидві газети, загалом про інформаційний простір області і Чернігівщини. Потім представив свої чотири книги прози і поезії, більш докладно – нову книжку «Вечірнє танго», що вийшла торік у Чернігові. А далі представив дві нові книжки, написані спільно з поетесою з Прилук Світланою Коробовою. Це книжка «Інтим осінньої весни» (поезія), що вийшла у грудні, та «Магія зимової весни» (поезія Коробової і новели Антоненка). Також гість показав на екрані відеокліпи кількох романсів у своєму виконанні, музику яких написав на вірші співавторки

і які увійшли до цих книжок.

Редактор подарував бібліотеці комплекти своїх газет, а також згадані книжки, видання інших авторів. Читачі також змогли придбати презентовані книжки.

* * *

9 лютого в Чернігівському Культурно-мистецькому центрі «Інтермеццо» (вул. Шевченка, 9), за сприяння розташованого тут просвітницького Гончаренко-центру, редактор нашої газети і поетеса з Прилук Світлана Коробова представили свою другу спільну книжку «Магія зимової весни». Першу спільну книжку «Інтим осінньої весни» вони представляли тут же в січні.

Автори читали свої твори з нової книжки. Редактор газети виконав кілька романсів, написаних ним на вірші співавторки і які увійшли до обох книжок. Всі учасники представлення отримали нову книжку в подарунок.

У представленні і обговоренні творчості авторів взяли участь письменники, журналісти, автори газет «Світ-інфо» і «Струна» Михайло Ткач, Валентина Громова, Володимир Фриз, Олександр Олійник, Лідія Кузьменко, Ірина Кулаковська. Людмила Зіневич.

* * *

10 лютого Світлана Коробова і Петро Антоненко зробили таке ж представлення книжки «Магія зимової весни» в Чернігівському Музеї Михайла Коцюбинського. На відновлених Музеєм і Спілкою письменників знаменитих свого часу літературно-мистецьких зустрічах «Суботи у Коцюбинського». Головним у програмі цієї зустрічі було представлення книжки Миколи Будлянського. Після цього співавтори представили і книжку «Магія зимової весни».

Наша газета – на сайті в Інтернеті

Вже кілька років існує в Інтернеті сайт нашої газети «Світ-інфо». На цьому ж сайті розміщуються і всі номери нашого дочірнього видання – обласної літературно-мистецької газети «Струна». На сайті є всі номери обох газет за всі роки їх видання: «Світ-інфо» – за майже 12 років, «Струна» – за понад два роки. Всі публікації й ілюстрації можете легко скопіювати.

Адреса сайту: http://svit11.wordpress.com.

Чернігівський культурно-мистецький центр «Інтермеццо»

14000, м. Чернігів, вул. Шевченка, 9, тел (063) 236-18-03
http://intermezzo.org.ua. e-mail: kmc.intermezzo@gmail.com
ICQ: 605-110-856

Послуги: в продажу книги, музика, мистецтво, сувеніри, канцтовари, а також туризм, екскурсії, проведення презентацій, прес-конференцій, творчі зустрічі, кава, зручності.

Чернігівська міська організація Суспільної служби Світового конгресу українців

Види послуг: соціальний патронаж, видавнича діяльність, сприяння вихованню дітей, відродженню духовних і національних традицій. Вул. Шевченка, 9. **Тел. (063) 236-18-03.**

Газета виходить за сприяння Товариства Української Мови (США). Голова Товариства – професор Віра Боднарук.

Світ-інфо **Чернігівська обласна інформаційно-аналітична газета.**

Зареєстрована у Головному управлінні юстиції Чернігівської області.
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія ЧГ № 501-150 Р від 26 жовтня 2011 року.

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Автори публікацій несуть відповідальність за їх достовірність.
Видрукувано у ПАТ «ПВК «Десна» (м. Чернігів, проспект Перемоги, 62). Тираж — 1000.

Засновник і редактор — Петро АНТОНЕНКО.
Поштова адреса газети: 14000, Чернігів, вул. Шевченка, 9, КМЦ «Інтермеццо». Ел. адреса: antonpetro@meta.ua і antonpetro@ukr.net
Сайт газети: http://svit11.wordpress.com